

Promise

Voor bijbels denken in de (gezondheids)zorg 24e jaargang nr. 4 (Oktober 2008)

In dit nummer

Infostress in global village

PorNO

Het modernisme van de vrienden van Job

Infostress in gl

We leven in het informatietijdperk. Zonder twijfel domineert informatie het moderne zakendoen. Mensen 'zwemmen' in de informatie. De groeiende mogelijkheden om verschillende media met elkaar af te wisselen of te combineren leidt tot 'snackende mediaconsumenten' en 'digitale nomaden'. We worden overspoeld met e-mails, reclame, mobiele telefoon, nieuwsbrieven, rapporten, leuke filmpjes, weblogberichten, interessante links, internet, tv, hyves, twitteren (zie hieronder) en nog veel meer. De integratie van 'oude' en 'nieuwe' media neemt sterk toe, zowel analoge als digitale informatie, zowel clicks als bricks. Of zoals de BBC reclame maakt met de oude Martini-kreet: Anytime, anyplace en anywhere. Toegang tot de informatie is nu geen probleem. Kenners spreken niet meer over 'information overload' maar over information underload en 'data overload' (1). In de laatste dertig jaar is meer informatie geproduceerd dan in alle jaren daaraan voorafgaand. Onderzoek van TNO wijst uit dat 43% van alle werk- en beroepsgerelateerde klachten wordt veroorzaakt door zogeheten infostress, dat ontstaat omdat onze hersenen nog maar één vijfde van de informatie kunnen verwerken. Met al die informatie worden we overspoeld met een andere geest als bron van de informatie, die door veel christenen onderschat wordt. Veel christenen komen in verwarring, doordat die geest van informatie nauwelijks geschikt of verwerkt of getoetst wordt. Verwarring alom, veel mensen die reeds jarenlang christen zijn gaan door de infostress onder andere hun fundamentele geloofswaarheden ter discussie stellen. In dit artikel wil ik enige ontwikkelingen, gevaren en mogelijkheden van dit digitale tijdperk bespreken.

'Screenagers' in het digitale tijdperk

De droom van mediafanaten, namelijk de integratie van internet en televisie, is uitgekomen. De consument is wakker geworden en consumeert media al was het fast food. Infostress, keuzestress en blogstress dreigt en het valt niet mee om af te kicken, want media zijn net als het weer: goed of slecht, maar altijd en overal. Multitasken betekende in het verleden dat tv kijken gecombineerd werd met het lezen van de krant en/of het eten van een tv-dinner. Multitasken nu is veel meer het tegelijk kijken naar filmpjes, berichten versturen, nieuws en blogs

lezen en muziek downloaden op internet en mobiel. Er is een voortdurende stroom van mediaweeftjes en infofeitjes die via een toenemend aantal digigadgets op ons afkomt. Net als de hele dag door eten en drinken wel 'grazen' genoemd wordt, kun je digitaal 'snacken', ook 'grazen' noemen. Je pikt er wat uit wat je lekker vindt. Je koopt niet langer een heel muziekalbum maar je download vooral songs, ringtones of video's. In Japanse steden trekken steeds meer jongeren zich terug uit de openbare ruimte. Méér dan één miljoen Japanners tussen de twintig en de dertig jaar komen hun slaapkamer niet meer uit. Hikikomori wordt dit verschijnsel genoemd hetgeen ongeveer betekent 'sociale terugtrekking'. Opgesloten in hun kamers en aangesloten op hun computers en internet staan deze 'screenagers' nog in contact met de buitenwereld (2). Terwijl de mediadruk alleen maar toeneemt, keren jongeren zich af van het nieuws. De jongste generatie zoekt zijn heil vooral bij zichzelf. In drie essays getiteld 'Boeihuh, Chilluh, Pimpuh' geeft Rob Wijnberg een vlijmscherpe, kritische kijk op de hedendaagse samenleving door de ogen van de jeugd. Wijnberg meent dat de jeugd lijdt aan 'data-overload'. Maar verontrustender is wat hij daaronder verstaat, gezien zijn pagina's lange analyse van alle mogelijke 'make-over'-, 'pimp-my'- en 'reality'-programma's (tot drie maal toe *Temptation*

Island) (3) en 'Hollandse krijgers.' Boeihuh staat voor desinteresse en apathie. Chilluh verwijst naar geestelijke en lichamelijke passiviteit, maar ook naar ruimdenkendheid, gematigdheid en skepsis. Pimpuh betekent het opwaarderen van de eigen identiteit en de ontmoeting met het materialisme, hedonisme en individualisme. Wijnberg analyseert de voedingsbodem van deze drie-eenheid: de maatschappij. De overdaad aan informatie die jongeren afstompt. De vervaging tussen nieuws en amusement creëert scepsis en wantrouwen. De maalstroom van opinies en opiniëties laat jongeren 'ofwel onbezonnen meedeinen met de golven van het publieke debat ofwel hun schouders ophalen'.

Digitaal vermaak

Op het gebied van multimedia is er elke dag iets nieuws, iets snellers, iets beters, iets leukers. De web apps buitelen over elkaar heen. Gisteren was het podcasten, vandaag is het twitteren. Twitteren is een populaire dienst die vanuit de Verenigde Staten is komen overwaaien naar Europa. Het combineert webloggen met instant messaging en wordt daarom wel "micro blogging" genoemd. Twitter is opgericht in oktober 2006 door *Obvious Corp*, een nieuw bedrijf uit San Francisco. De basisvraag van de dienst is: "Waar ben je nu mee bezig?". Er zijn ook mensen die voor-

obal village

Op het gebied van multimedia is er elke dag iets nieuws, iets snellers, iets beters, iets leukers

af aankondigen dat zij bij een evenement aanwezig zijn en met anderen, al dan niet aanwezig bij het evenement, willen twitteren. Dit creëert een virtuele aanwezigheid (4). Gecommuniceerd wordt wat er gegeten wordt, waar je loopt, wat je nu denkt, een totale gekte. Dat doen ze door berichten of 'tweeds' van maximaal 140 tekens te posten. Dat kan niet alleen via de site, maar ook per sms of via diverse instant messaging programma's. Net als hyves (5) kun je twitter aan je eigen netwerk toevoegen, zodat je altijd op de hoogte bent wat er gebeurt. Makers van de Sony Playstation Portable (PSP) maken hun apparaat als een mobiele telefoon. Bezitters van zo'n apparaat kunnen videogesprekken voeren met andere PSP eigenaren die in de buurt zijn via een wifi hotspot voor draadloos internet (6). Mediaspelers, zoals mp3 spelers hoeven in de toekomst geen vast geheugen te hebben, maar staan in contact met internet via wifi. Elk platform, van (internet)televisie tot mobiel tot mp3 speler tot iradio biedt inventieve manieren om het leven 'leuker' te maken. De functies van de verschillende apparaten

staan niet vast. Een game console kan ook een telefoon zijn en een televisie een ding met een toetsenbord. Opmerkelijk is ook dat de scheiding tussen online en offline vervaagt. Stemmen in de supermarkt, solliciteren op internet, daten via je mobieltje, het kan allemaal (7). De nieuwste ontwikkeling is niet meer de integratie van verschillende digitale middelen maar de combinatie van online en offline zoals bij President's Choice en Reactee (8).

Infostress en zaken doen

Niet alleen tieners hebben hun specifieke infostress. Zoals gezegd, informatie domineert de zakelijke markt. De meeste mensen ervaren dat ze dagelijks te veel informatie krijgen. Managers zullen echter niet te snel klagen over infostress. Degene die het beste geïnformeerd is, krijgt al gauw het meeste gezag. Jongeren, die blijken vaak een veel effectievere aandacht te kunnen geven, hebben in management-

kringen vaak een voorsprong. Vaak wordt men gefrustreerd omdat je informatie niet kunt vinden, terwijl je weet dat die er is. De hoeveelheid informatie op internet verdubbelt elke twee jaar! Een gebruiker is vaak veel tijd kwijt om de betrouwbaarheid van informatie te bepalen.

Werknemers en werkgevers zien werkdruk momenteel als één van de belangrijkste werkrisico's (10). De inrichting van het werk verandert. Steeds meer mensen zitten uren achter een beeldscherm, ook buiten de normale werkuren thuis, en met de laptop op schoot in de trein. Falende pc's leveren zeer veel stress op. FNV bondgenoten meldt op haar website de resultaten van een enquête naar computeragressie, de zogeheten Technology Related Anger, klachten van woede, frustratie, tijdverlies en forse kosten. Flexibilisering van het werk leidt soms tot verschuivingen van de 'biologische klok', lange werktijden, nachtwerk. Ook onzekerheid over toekomstig werk is een stressfactor. Naast algemene werkstressoren zoals hoge werkdruk, inadequate

Heel veel informatie (8)

Maat	Voorbeeld
Kilobyte (1000 bytes)	Een kort verhaal
Megabyte (1000 kilobytes)	Een kleine roman
Gigabyte (1000 megabytes)	De vijfde van Beethoven
Terabyte (1000 gigabytes)	Alle Röntgenfoto's van een ziekenhuis.
Petabyte (1000 terabytes)	Helft van de inhoud van alle academische bibliotheken in Amerika
Exabyte (1000 petabytes)	Alle woorden die mensen ooit gesproken hebben zijn 5 exabytes
Zettabyte (1000 exabytes)	Net zoveel info als er zandkorrels zijn op alle stranden in de wereld
Yottabyte (1000 zettabytes)	Net zoveel info als er atomen zijn in 7000 menselijke lichamen

De gemiddelde harde schijf van een computer is 16 GB. Gedurende zijn leven verwerkt de gemiddelde Nederlander 4 GB aan informatie. Alleen het afgelopen jaar produceerden we met z'n allen 2 GB voor elke wereldburger. De eerste 12 exabytes informatie ontstonden in de gehele wereldgeschiedenis tot voor enkele jaren geleden. Voor de daaropvolgende 12 exabytes informatie waren 2,5 jaar nodig, terwijl voor de komende 12 exabytes informatie één jaar nodig is.

Bron www.sims.berkeley.edu

training en monotonie kent pc-werk specifieke stressoren zoals technische storingen en elektronische controle van de prestaties van werknemers. Klachten van opgejaagdheid, angst en woede, lichamelijke klachten en vermindering van kwaliteit van het werk zijn het gevolg. Kenmerkende klachten bij infostress zijn ook: overspannenheid, vermoeidheid, onvermogen tot ontspannen, piekeren, slaapproblemen, verhoogde prikkelbaarheid, maag-darmklachten, hoofdpijn, duizeligheid en nog veel meer. Het zijn wat je noemt a-specifieke klachten, d.w.z. ze kunnen ook op een andere manier veroorzaakt worden, maar vaak wordt de invloed van infostress onderschat. Wanneer deze reacties buitenproportioneel zijn, verstoren ze het sociaal functioneren en het functioneren op het werk en spreekt men van psychische aandoeningen. Vaak spelen persoonlijkheid, privé-situatie en andere factoren een min of meer belangrijke rol.

Christenen en infostress in kerk of gemeente

Als psychosomatisch therapeut krijg ik ook steeds meer christenen onder behandeling die overspanningklachten hebben waarvan het duidelijk is, dat infostress daarbij een grote rol speelt. Het niet goed verwerken van data, keuzes, verwerking, schifting van info, het gevoel hebben niet altijd up to date geïnformeerd te zijn of de onmogelijkheid voor alle (wereld) problemen een instant 'christelijke' oplossing of standpunt te hebben. Daarbij raakt ook hun geestelijke leven overspannen. Twijfel slaat toe in het postmoderne infodengen, waarin alles gerelativeerd wordt en aan alle waarheid getwijfeld wordt, door een verwoestend nihilisme. Iedereen kan je beweringen 'narekenen' op internet, of

info manipuleren. Vaak kan men geen weerstand bieden aan de overvloed van de geest van deze tijd. Vaak ook zijn het christenen die vele jaren dienstbaar werk in kerk, gemeente of christelijke organisatie achter de rug hebben en plotseling gaan twijfelen aan elementaire geloofswaarheden. Ze onderschatten de druk en geest van deze tijd die verpakt zit in alle informatie waardoor ze overspoeld raken. Ook christelijke journalisten, apologeten, predikers, die veel met informatie werken, zijn juist extra vatbaar voor deze geestelijke gevolgen van infostress. Het leidt tot een depersonalisatie, een twijfelen aan de identiteit en de waarheid in hun verleden. Ze dreigen te isoleren, zich af te sluiten en

raken gedesoriënteerd. Ze worden door hun twijfels ook steeds gemakkelijker een prooi voor manipulatie en machtsstrijd binnen gemeente of christelijke organisatie. Waarna ze zichzelf, maar ook door de houding van medechristenen, 'afgeserveerd' voelen en compleet overspannen raken. Veel rust en bezinning zijn in de therapie nodig om uit de overspannenheid te komen die naast de geestelijke aspecten ook haar psychische en lichamelijke verschijnselen kent, zoals ik hierboven beschreven heb. Het kost veel moeite om bijbelse prioriteiten in hun leven terug te vinden en Gods stem weer te herkennen. Het kost dan vaak ook maanden, soms jaren, om weer gezond te raken. Vaak wordt men nooit helemaal weer 'de oude' en gaat er ook veel ervaring, wijsheid en kennis verloren voor veel kerken en organisaties. De overste van de geest van deze tijd kent ook zijn overwinningen en slachtoffers! Oog voor deze processen, keuzes maken in infostromen, goede organisatie en omzien naar en gebed voor elkaar, bescherming, sociale solidariteit, preken voor specifieke gevaren van infostress als voorlichting en preventie zijn belangrijk om de geest van deze tijd te weerstaan. Dat kan alleen maar als we onze geest onderwerpen aan en sterken met de Heilige geest van Christus die sterker is dan de geest in de wereld (1 Joh. 4:1-6).

Infostress door de nieuwe elektronische wereldgeest (12)

Futurologen bevestigen het: de mensheid staat op het punt een collectieve geest in het leven te roepen, die aanzienlijk meer kan dan de individuele mens voor mogelijk houdt. Deze collectieve geest zal

Moderne bedrijfsziekten (11)

Muisarm (Repetitive Strain Injury)

Pijn in de schouders en armgewrichten als gevolg van langdurig beeldschermwerk. Naar schatting lijdt 20 tot 40 % van de beroepsbevolking aan een vorm van RSI.

Deukdijen (lipoatrophia semicircularis)

Ribbels in de bovenbenen als gevolg van de wrijving tussen bureaublad en benen en of elektromagnetische straling van pc's. Al in 1975 ontdekt bij een groep Oostenrijkse vrouwen.

Acoustic shock

Medewerkers die veel telefonisch werk doen, krijgen door plotselinge luide tonen in hun koptelefoon last van hoofdpijn, duizeligheid en depressies. In Engeland heeft British Telecom al tonnen schadevergoeding uit moeten betalen.

Stem – RSI

Irritatie aan de stembanden als gevolg van een spraakherkenningsprogramma, dat juist bedoeld is om de gewone vorm van RSI tegen te gaan.

(Mobiele) Telefoonoren

Het veelvuldig gebruik van de mobiele telefoon zou tot schade aan de hersenen kunnen leiden en zou zelfs kanker kunnen veroorzaken. De gemiddelde mobiele telefoon schijnt meer bacteriën te bevatten dan de gemiddelde wc-bril!

Infostress

Vermoeidheid, woede en frustratiegevoelens, veroorzaakt door overmatig aanbod van informatie via moderne media

zijn basis ontleen aan een proces van politieke mondialisering waarvan het begin al gestalte krijgt door het samenwerken van televisie, telefoon en computer. De computertechnologie met al haar mogelijkheden van simulatie (virtual reality) en (neurale) netwerken zal leiden tot een macro-organisme, waarvan de mensen de cellen zullen vormen. Het internet wordt gezien als een embryonale fase van deze collectieve geest. Het collectieve bewustzijn zou zich ontwikkelen uit de

gelijktijdige communicatie tussen menselijke hersenen, door kabelnetwerken, telecommunicatiesystemen, databanken en cybernetische 'denktanks' (Cybernetica = wetenschap van de regulering van organismes en machines). Vier kenmerken zullen dit proces begeleiden: decentralisatie, globalisering, harmonisatie en machtsuitoefening.

Marshall Mc Luhan, een van de internet-futurologen van het eerste uur, zei: "De

elektrische snelheid heeft de neiging tijd en ruimte in het menselijk bewustzijn teloor te doen gaan. Het ene voorval beïnvloedt het andere zonder vertraging. Je zou de computer het elektrische verlengstuk van het zenuwstelsel kunnen noemen dat het verenigde veld van organisch met elkaar verbonden structuren schept dat wij het huidige informatietijdperk noemen. Informatieverwerkende systemen als computers, satellieten en video's zijn verlengstukken van bepaalde cruciale psychologische eigenschappen van onze geest. In die zin zou men ze technologieën van de psyche of psycho-technologieën kunnen noemen.

Voor sommigen gaan deze beweringen veel te ver, maar dat er razendsnelle ontwikkelingen in deze richting zijn kan bijna niemand ontkennen. In 2002 schreef ik al in dit blad: Christenen die 'in de wereld, maar niet van de wereld' zijn, zullen overspoeld worden met dit nieuwe bewustzijn. Juist in deze tijd is een onderscheid van geesten en een christelijke ethiek en moraal hoe we met de digitale revolutie moeten omgaan van levensbelang. Dit des te meer omdat juist een nieuw wereldbewustzijn gepaard gaande met allerlei krachten, tekenen en bedrieglijke wonderen met allerlei verlokkelijke ongerechtigheid de komst van de wereldheerser de antichrist zullen begeleiden (2 Thess. 2:9).

Neem bijvoorbeeld alleen al de 'simpele' invloed van de televisie. Als we voor de televisie zitten moeten we psychisch, emotioneel reageren; voor een radio is dat weer anders. Waar de televisie onze geest aftast, tasten gecomputeriseerde opiniepeilingen ons 'sociale lichaam' af. Mede dankzij de computer is de televisie-programmering door instant onderzoeksnetwerken en controlesystemen dichter bij ons dan de meeste denken. Peilingen, kijkcijfers, mailonderzoeken, surfgedrag, koopgedrag bepalen voor een groot deel onze psychologie van het gemiddelde. Als televisie, computer en internet bij indringende kwesties nog meer geïntegreerd zijn wordt de psychologische mening niet dóór ons maar vóór ons gevormd.

Opiniepeilingen hebben niet alleen een functie door een mening van groepen te formuleren maar kunnen onze persoonlijke meningen ook kneden of zelfs fabriceren. Op dezelfde manier waarop de elektronische media fysieke en geografische grenzen negeren, negeert de elektronische infostroom onze persoonlijke grenzen. De aftastende straal breekt onze psychologische afweermechanismen grotendeels af en ondermijnt de ommuring van onze privé-identiteit. Omdat de structuren van

informatieverstrekken systemen ons denken beïnvloedt ('The medium is the message'), scheppen psycho-technologieën de voorwaarde van een vergroot zelf dat aan het persoonlijke zelf ontspringt (13). De elektronische wereldgeest komt dan dichtbij!

Het elektronische wereldbeeld wat opgebouwd wordt door de informatietechnologie is vooral een evolutionair, biochemisch en materialistisch beeld. Peter Scheele herinnert ons in het boek 'Degeneratie, het einde van een evolutietheorie' aan de wet van Midas: dit is het onvermogen om het hogere te ontdekken door de reductionistische manier waarop je naar de dingen kijkt.

Dit geldt voor het bestaan van een Creator, een God die onafhankelijk van zijn

schepping is. Materialisme verpakt in een neurologische, symbiotische, biochemische chaostheorie is het ontkennen van het bestaan van het hoogste niveau, de geest en is een reductionisme dat het leven 'uitkleedt' tot op het laagste niveau, zodat je ondertussen merkt dat je niets meer overhoudt (14). Als het leven alleen maar een complexe biochemische reactie is, bestaat er geen morele verantwoordelijkheid.

De geest van de mens laat zich niet wetenschappelijk inkaderen of meetbaar maken. De geest is alleen maar te ontdekken door de geest (1 Kor. 2:6-16). Achter iedere informatie zit een geest van informatie. Digitaal beeld, geluid, frequenties en golflengten zijn alleen dragers van een boodschap. De geest achter biochemie en symbiotiek is niet in een spraakherkenningssysteem te vangen.

Gevolgen van de elektronische wereldgeest

Welvaart en hebzucht zijn de twee leidende waarden in de dynamiek van het westen geworden. Dit draagt bij tot zwakke banden in relaties. Onze invulling van welvaart komt er op neer dat we iedere vorm van pijn uit de weg gaan en een zo comfortabel leven leiden, dit heeft niets te maken met welzijn, waarin we ook op de ander gericht zijn. Zwakke banden tussen mensen en kenmerken de westerse cultuur. We verwekken kinderen en vermoorden hen vervolgens vóór ze geboren zijn. Van degenen die overleven leeft 70 % in gezinnen waar de vader afwezig is. De belangrijkste oorzaak van de vele scheidingen is een zwakke huwelijksband. Onze kerken hebben zwakke banden met hun leden, gemeenschap en denominaties. De banden in de werksfeer zijn ook zwak, we

veranderen gemakkelijk van werkgever en werkplek. Ten slotte hebben we zwakke banden met onze woonplaats. We verkopen onze huizen en verhuizen vaak voor geen andere reden dan geld. (18) Enkele morele gevaren die de zich ontwikkelende elektronische wereldgeest met zich mee brengt zijn:

1) Autonomie

(Gen. 3:22-24) De mens lijkt zich te ontwikkelen tot een wezen wat steeds meer controle krijgt over zijn omgeving. De wereld lijkt steeds kleiner te worden. De mens lijkt goddelijke eigenschappen als alomtegenwoordigheid, scheppingskracht te winnen, en beperktheden en begrensdheden van zijn lichaam en bestaan te verliezen.

2) Identiteitscrisis

Enerzijds leidt dat tot vergroting van het ik, anderzijds is er geen duidelijk onderscheid meer tussen God en mij en de rest van de wereld. Tussen werkelijkheid en irrealiteit, tussen ruimte en grenzen van tijd (Zie Rom. 1:18 vv). Mensen kunnen zich in verschillende situaties verschillende identiteiten aanmeten.

3) Wereldbeeld

De mens wordt, zoals hierboven aangegeven, overspoeld met een materialistisch, reductionistisch, symbiotisch en evolutienerend wereldbeeld, waarin men steeds verder ontwikkelt van het besef dat we in

Gods wereld leven en verantwoordelijkheid ten opzichte van Hem hebben af te leggen, hoe we met onszelf, de ander en Zijn schepping zijn omgegaan. De geest die in de wereld is en (tijdelijk) zich ontwikkelt is niet uit de liefde van God maar een geest van : de begeerte des vlezes, de begeerte der ogen en een hovaardig leven (1 Joh. 2:15-16).

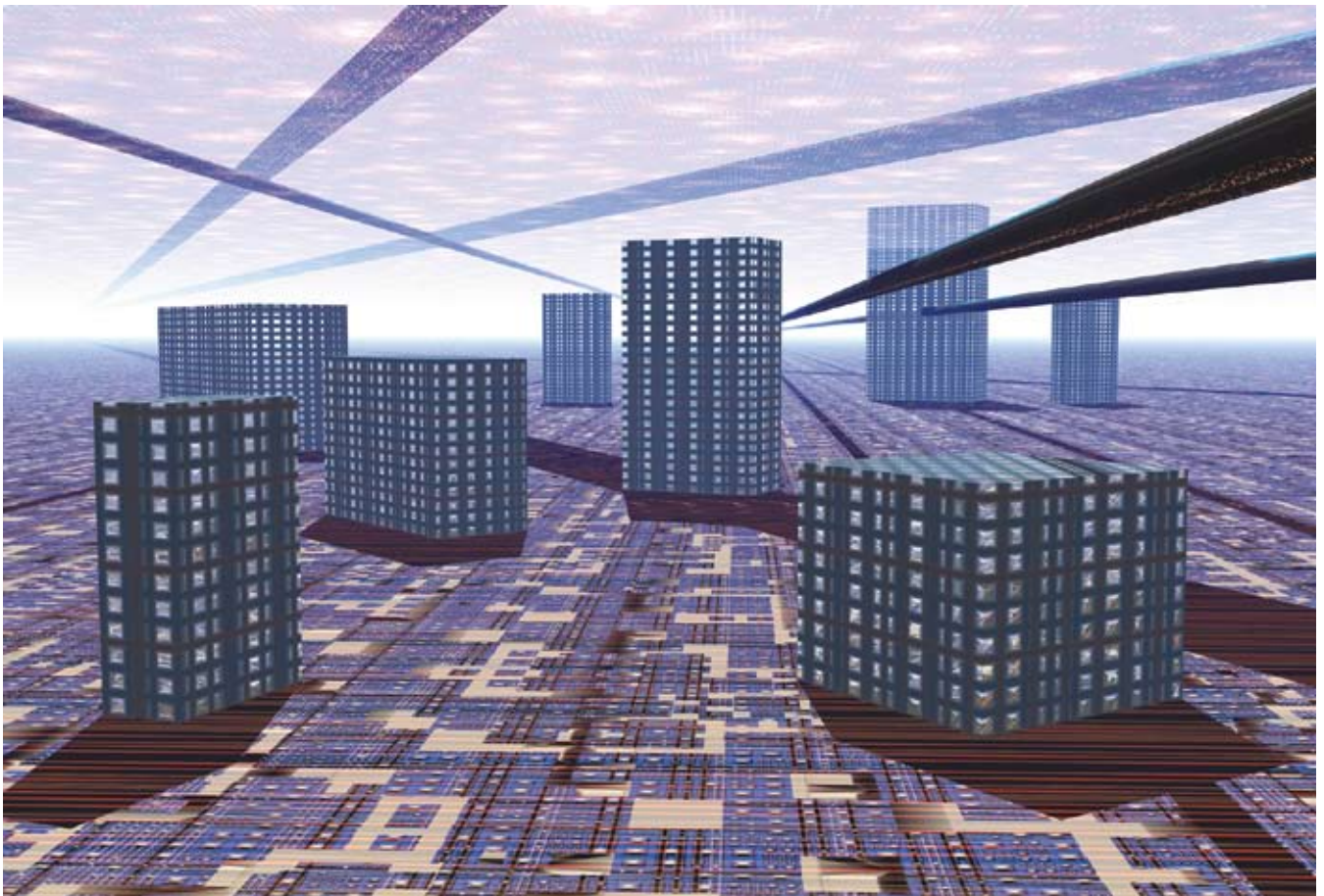
4) Irrealiteit

Dit ontstaat door het steeds meer vervagen van de grenzen tussen realiteit en virtualiteit. De V.R. (virtual reality) technologie is nog betrekkelijk primitief maar ontwikkelt zich explosief. Het wordt steeds gemakkelijker om de tijd tussen voornemen en uitvoering te verkleinen of zelfs tot real time te reduceren. Alles lijkt maakbaar. Nu is al een van de grootste problemen in de volksgezondheid het gegeven dat veel mensen in een waan leven. Bovendien wordt door een grenzeloos relativisme als reactie op het modernisme, het kennen van de werkelijkheid ontkent, er zou alleen een perceptie van de werkelijkheid zijn.

Mensen hebben geen gezonde bijbelse visie op een evenwichtige balans tussen de aardse en geestelijke realiteit (15). Veel mensen leven in een schijnwereld waarin ze gevlucht zijn met alle psychiatrische problemen van dien zoals angsten, fobieën, depressies, (dwang)neuroses, schizofrenie of dissociatieve klachten. Elke

schijnbare en maakbare realiteit zal hen verder in een gecontroleerde antichristelijke wereldgeest doen vluchten of verder splijten in hun menselijke persoonlijkheid. Zijn isolatie betekent een breuk met het ware leven. Door het werkelijke leven (Jezus zegt: Ik ben het leven) als vreemd te beschouwen, ontstaat er een liefde voor de wereld van de geesten. Samen met de ervaring van onverschilligheid en ongevoeligheid, komen spontaan visioenen, hallucinaties en diverse transcendente ervaringen. Tegelijk met onverschilligheid doet ook de angst zijn intrede in het leven. Deze angst voorziet de inwoner van global village van nog meer energie om steeds verder te vervreemden van het ware leven. Het brengt een tweestrijd in de mens tussen de angst voor eenzaamheid en de angst voor intieme vriendschap. Zij zijn niet langer in staat enige druk te weerstaan en dulden het niet gecorrigeerd te worden. En dat terwijl hun verantwoordelijkheid en vrijheid om beslissingen te nemen hen nog een grotere vrees bezorgt. Zij die vluchten in de wereld van de geesten ontwikkelen een angstig bijgeloof voor geesten, duistere krachten, e.d.. Onverschilligheid tegenover leed leidt tot kwellende angst voor dood en pijn (16). Paus Benedictus wees onlangs, tijdens een bezoek aan de Thaise bisschoppen, op de gevaren van globalisatie. Globalisatie leidt volgens hem niet tot een gevoel van wereldwijde solidariteit, maar tot "fragmentatie en het soort indi-

vidualisme waardoor secularisatie wordt bevorderd. Die secularisatie marginaliseert het heilige en overschaduwde de bron van alle harmonie en eenheid in het universum”, aldus paus Benedictus (17). Ik denk en hoop dat hij daar God, de schepper van hemel en aarde mee bedoelt.

Toenemende machtsconcentratie

Kenmerken van het nieuwe elektronische wereldbewustzijn waren decentralisatie, globalisering, harmonisatie en machtsuitoefening. Doordat de computer de mens steeds beter leert kennen (bioscan, spraakherkenning, irisscan, geldverkeer, tijdverdrif, enquêteering, satelliet, video enz.) wordt tegelijk de controle over de individuele mens steeds gemakkelijker. Identiteitsfraude gaat een steeds grotere rol spelen in een gedigitaliseerde wereld. Veel financiële transacties lopen digitaal. Het begrip authenticiteit speelt daarbij een rol. Ben jij wie je zegt te zijn? Bij criminaliteit en terrorisme is er vaak sprake van van look-a-like fraude. Door de vele excessen op dit gebied is er steeds meer behoefte aan een betere authenticatie/identificatie. Door identiteitswissel zitten in gevangenschappen andere mensen dan daders (Ned. Dagblad 9-8-08). In Amerika is er een grootscheepse fraude met identiteit ontdekt in het creditkaarten systeem. Daardoor is er volgens Jaap Spaans op zijn website (www.jaapspaans.nl) sprake van een roep naar meer identificatie van

biometrie en chiptechnologie. In dat verband worden in veel steden op grotere schaal surveillance camera's geplaatst die vaak ook werken met biometrische gezichtsherkenning. Door de overvloedige infostromen is de moderne mens steeds meer manipuleerbaar en controleerbaar geworden. Het 'brainwashing' van volken is sinds de culturele revolutie van Mao met zijn zogenaamde infobombardementen en openbare schuldbelijdenissen steeds verder geperfectioneerd tot mondiaal niveau. De overste van de wereld fascineert, domineert en manipuleert de wereld steeds meer met een antichristelijke geest en zweept de volken en machthebbers der aarde op tegenover God tot autonomie (Psalm 2: 1-3).

Verandering in paradigma

Door de nieuwe wereldgeest wordt de moderne mens snel een ander mens, wereld- en godsbeeld geleerd. Door de beeldcultuur en andere manier van denken vervalt de mens steeds sneller tot consumptisme, hedonisme, controledwang, oppervlakkigheid en tot het bevredigen van alle behoeften (Marc. 7:20-23). De moderne mens wordt steeds gevoeliger voor mondiale prikkels van de elektronische wereldgeest. Dit leidt steeds minder tot 'zoeken', 'jagen', 'staande blijven', 'speuren', 'proeven' en 'smaken' van en naar de wil van God (Ps. 1:2, Ps. 34). Door een steeds grotere integratie van

culturen, godsdiensten en volken wordt het bijbelse godsbeeld verder vervaagd. Ook Christenen vallen ten prooi aan een dwaalleer, aan de geest van snelle en gemakkelijke oplossingen en wonderen in plaats van een godsvruchtig leven in liefde en lijden waar men groeit in christelijke volwassenheid in afhankelijkheid van God. Men leert o. a. niet het slechten van bolwerken die tegen de kennis van God opgeworpen worden (2 Kor. 10:5.6). Als de mens zich onttrekt aan Gods genade en beschermende kracht, brengt hij zichzelf altijd schade toe. Een bruikbare definitie beschrijft twee verschillende vormen van trauma. Beide vormen zijn terug te vinden in het leven van de inwoners van global village. Trauma A wordt gedefinieerd als psychologische schade door de afwezigheid van elementaire zaken zoals voedsel, liefde, verbondenheid, e.d.. De aanbidding van het egoïsme en het 'goddelijke' ego voorziet de mens niet langer van de meest essentiële dingen zoals liefde en zorg. Nog nooit in de geschiedenis waren er zoveel mensen, die leven in gebroken gezinnen als vandaag de dag. Het gebroken gezin is de oorzaak van gebrek aan kracht. Om toch kracht te hebben en erkenning af te dwingen worden de meest vreselijke acties ondernomen, de zogenaamde trauma B – de slechte dingen die gebeuren. Het 'goddelijke' ego wordt tegelijkertijd dader en slachtoffer. Sociale bemoeienis wordt of geprofessionaliseerd

of verbannen uit onze wereld waar het individu koning is. Een voorbeeld. De eenzaamheid en verlatenheid van vele ouderen is een nieuwe vorm van armoede van ons rijke continent. De hittegolf die tijdens de zomer van 2003 duizenden ouderen het leven kostte – in Frankrijk ging het over 15.000 doden, maar ook elders in Europa eiste de hitte toen slachtoffers – confronteerde de Europeanen met de keerzijde van hun individualisme. Bejaarden sterven immers niet van de warmte tout court, maar omdat ze te weinig hulp krijgen en aan hun lot worden overgelaten. Vaak was er niemand die een beker water kwam brengen. Het gaat er niet om met de beschuldigende vinger naar de overheid te wijzen, we moeten de hand ook in eigen boezem steken en dat drama als een appèl aan onze verantwoordelijkheidszin interpreteren.

Als men zich zelf van hun toestand bewust wordt, zouden ze die als volgt beschrijven: gevangen op een doodlopende weg. De enige weg, die men nog ziet om daaruit te ontsnappen, is binnen te gaan in een complex onzichtbaar rijk, dat aansluit bij de eigen beleving van het ego als godheid. In dat onzichtbare rijk valt men ten prooi aan verschillende krachten en geesten. Echter, hier is de mens in staat om zijn eigen mythe te creëren. De mythe voorziet in een betekenis van allerlei vreemde ervaringen en geeft een interpretatie aan onzichtbare gebeurtenissen (16).

We kunnen deze symptomen al waarnemen in cyberspace: omdat de grenzen van het materiële wegvallen is alles mogelijk geworden. Er geldt geen sluitende censuur of verbod meer, maar juist deze overvloed aan keuzes zal worden ervaren als de onmogelijkheid om te kunnen kiezen. Daar de noodzaak om zich te rechtvaardigen verdwijnt, zullen ook morele wetten vervagen, en omdat de identiteiten niet meer vast liggen voelen we een paranoïde aanval opkomen.

Met wie heb ik een (cyber)relatie? Is het dezelfde als gisteren? De afstanden tussen mensen worden in een virtuele wereld opgeheven, maar de keerzijde is dat het lichamelijke contact met anderen stilaan zal verdwijnen. Een buurman zal vervangen worden door een schim op het scherm, sociaal gedrag wordt herleid tot dat van een autist, gekluisterd aan zijn interface. De algemene beschikbaarheid zal leiden tot een ondraaglijke claustrofobie terwijl de universele direct participerende gemeenschap des te krachtiger diegenen zal uitsluiten, die belemmerd zijn om te kunnen participeren. Omdat we zelf verschillende identiteiten kunnen aannemen en ons steeds andere maskers en

namen aanmeten, zullen we geconfronteerd worden met vragen over onze eigen identiteit. De soms hysterische klinkende vraag ‘Wie ben ik?’ zal steeds meer opduiken, en de hystericen zal steeds weer op zoek gaan naar een nieuwe meester die deze vraag kan beantwoorden. Vandaar de hernieuwde aantrekkelijkheid van (niet christelijke) ideologieën die een pasklaar antwoord hebben op de identiteitsvraag. Omdat de wet die de stabiliteit van de symbolische orde moest garanderen in de virtualiteit lijkt te verdwijnen, zullen er steeds nieuwe meesters opduiken om de plaats van de verloren wet op te vullen, waartussen het hysterische subject op een ‘postmoderne’ manier zal ‘shoppen’.

Zoutend zout, lichtend licht

De enige geest die de elektronische wereldgeest kan weerhouden is Gods Geest (2 Thess. 2). Dit niet door een ‘christelijk moralisme of wetticisme’, maar door liefdevolle verbindingen in relaties. Christenen moeten weerstand bieden aan de druk en geest van deze tijd die ons wil verleiden tot ‘een virtueel christendom’. Ze zullen radicale keuzes moeten maken in hun prioriteiten, en energie, tijd, geld en aandacht besteden aan God en de medemens, en weerstand bieden aan het liberale individualisme en nihilisme van deze tijd. In dit blad zijn al veel artikelen verschenen over de bijbelse verbondenheid en het LIFE model waardoor we in onze moderne tijd tegenwicht kunnen bieden. En Jezus Christus bekend maken, niet door naïef of wereldvreemd te zijn, maar radicaal discipelschap in de praktijk brengen en op bijbelse wijze te leren vechten door te zoeken, jagen, strijden, staande te blijven, en trouw te blijven aan de Levende God die ons daarin wil leiden, helpen, oprichten en gebruiken.

De nieuwe wereld wordt uiteindelijk niet door de elektronische wereldgeest maar door de Here Jezus zelf tot stand gebracht. Hij die wordt genoemd “Getrouw en waarachtig en die vonnis velt en oorlog voert in gerechtigheid. Zijn Naam is: Het Woord Gods” (Openb. 19:11,14). *Laten we er dus ernst mee maken om tot zijn rust in te gaan, opdat niemand ten val komt en het voorbeeld van ongehoorzaamheid volgt. Want het Woord Gods is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door zó diep dat het vaneenscheidt ziel en geest, gewrichten en merg en het schift overleggingen en gedachten des harten en geen schepsel is voor Hem verborgen want alle dingen liggen open en ontbloeit voor de ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben af te leggen (Hebr. 4:11-13).*

Gerard Feller

Notes

- 1) Guus Pijpers in Management & informatie 2003/1
- 2) De Groene Amsterdammer 2 maart 2007
- 3) Boeiuh, isbn 9789044609882 € 9,95
- 4) <http://nl.wikipedia.org/wiki/Twitter>
- 5) Hyves (naar Beehive, Engels woord voor bijenkorf) is een gratis Nederlandse profielensite zoals CU2, maar dan vooral gericht op het onderhouden en uitbouwen van een vriendennetwerk. Hyves is vooralsnog met name populair onder studenten en scholieren. Anno 2008 heeft Hyves meer dan 6,5 miljoen leden[1]. Op 6 februari 2008 maakte Yme Bosma bekend dat Hyves half maart te bewonderen is via interactieve tv van Tele2[2]. Dit is een van de eerste applicaties die gebruik zal maken van de web-API van Hyves, een manier om voor derden informatie op te vragen van Hyves en te verwerken in een eigen applicatie. Veel virtuele gemeenschappen bieden een dergelijke API aan, of zijn van plan dat te doen, na het grote succes wat Facebook had door dit te gaan doen
- 6) Wi-Fi is een certificatielabel ('logo') voor draadloze datanetwerkproducten, die werken volgens de internationale standaard IEEE 802.11 (draadloos Ethernet).
- 7) <http://www.trendslator.nl/download/MOODo8-preview.pdf>
- 8) www.twitter.com, www.commandore-gravel.com, www.presidentschoice.careactee.com Canadese supermarktketen met een user generated content in de off-line supermarket. De beoordelingen en tips van haar online klanten worden in folders, op winkelschaplabels, en op werknemers T-shirts gedrukt en bepalen tegelijkertijd de offline plaatsing (schaphoogte) van de beoordeelde producten www.marketingfacts.nl 29 mei 2007
- 9) <http://www.ischool.berkeley.edu/>
- 10) www.cba.uwv.nl/houtman_e.a.1998
- 11) www.healthcare.monsterboard.nl/articles/bedrijfsziekten/ Management team 23 maart 2001
- 12) Fragmenten uit: De nieuwe elektronische wereldgeest door Gerard Feller, april 2002 <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/technieken-occultisme/de-nieuwe-elektronische-wereldgeest.htm>
- 13) Derrick van de Kerckhove: De Huid van onze cultuur, Addison Wesley, Amsterdam, 1996
- 14) Peter M Scheele, Degeneratie het einde van de evolutietheorie. Buijten & Schipperheijn, Amsterdam 1997-2000
- 15) Dr. Kurt Blatter: Bijbels omgaan met stress, deel 2, Uitgave Promise 1999
- 16) De mythe van de supermens door Thomas Gerlach. Art. Promise <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/nog-in-te-delen/de-mythe-van-de-supermens.htm>
- 17) Katholiek Nederland 16 mei 2008, uitspraak van paus Benedictus tegenover de Thaise bisschoppen
- 18) Dr Jim Wilder : De rode draak verslagen Archippus boeken Enschede 2008

PorNO De naak waarheid over

Porno geprofeteerd

De Amerikaanse evangelist David Wilkerson kwam in 1974 met zijn opzienbarende boek *The Vision*¹. Daarin openbaart Wilkerson wat ons voor apocalyptische scenario's te wachten zouden staan. Het is helaas bijna onmogelijk om te onderscheiden waar de auteur zelf aan het woord is en waar hij poogt te verhalen wat hij heeft gezien. Maar goed, laten we nu de balans eens opmaken en zien of en in hoeverre het profetische visioen van Wilkerson al (of nog niet) is uitgekomen. Volgens hem begint het *'met topless en daarna spiernaakt op de tv, dan via speciale kabelverbindingen 'totale naaktheid, sexu-*

ele gemeenschap, homosexualiteit, dierlijke perversie en sadisme'. Gelijktijdig met de exploitatie van elk sex-onderwerp zal er een nadruk komen op bloed, geweld en occulte praktijken, verkrachting en (zelf)moord. Die films zullen zelfs aan het begin van de dag vertoond worden, ook in motels. Harde pornobanden zullen ook beschikbaar komen voor gebruik aan huis. Er zal een vloed aan tijdschriften komen, ook over kindermolestatie en tijdschriften die speciaal de vrouwelijke markt willen interesseren door het brengen van mannelijk naakt. Seksuele voorlichting op scholen zal niet meer met platen, maar met levende beelden (film) worden geïllustreerd. Opvoedkundige teken-

films zullen erotisch worden. Homoseksuele liefde wordt als normaal gepropageerd evenals sekshandelingen tussen ongetrouwden. Te voorzien zijn wilde, muitende horden van homoseksuele mannen die openlijk onschuldige mensen aanvallen in parken, op straten en op stille plekken. Vlak voor dit morele verval zal er een kortstondige beweging van conservatieven tegen vuiligheid en pornografie komen. Slechts twee krachten weerhouden homoseksuelen om zich aan hun zonde over te geven: de verwerping door de maatschappij en de afwijzing en de leer van de kerk, maar deze twee hinderpalen zullen uit de weg worden geruimd. Onder de kerkmensen zal de mo-

te pornografie

rele standaard er aan gaan. Partnerruil zal toenemen en grote aantallen jonge mensen zullen gewoon samenleven zonder getrouwd te zijn. Vrije abortus, de pil en een grotere seksuele vrijheid zullen bijdragen aan een revolutie van immoraliteit. Echtscheiding en immoraliteit onder predikanten en priester zal toenemen. Zij koesteren geheime verhoudingen, en zullen tot rampspoed leiden voor veel huizen en kerken, tenzij ze er tijdig uitgehaald worden. Zij die dachten dat zij boven elke verzoeking verheven waren zullen het sterkst in verleiding komen'.

Vervulde profetie en nieuwe 'onthullingen'

Moeten we decennia na zijn schokkende voorzeggingen hem niet helaas gelijk geven dat het morele verval inderdaad met grof geweld is losgebarsten? Je hoeft eigenlijk niet eens een profeet te zijn om zulke voorspellingen te doen, want we zien toch het principe van de glijdende schaal. Porno is eigenlijk op papier begonnen. Voor tienertijdschriften als *Break Out* en *Hitkrant* is niets verullend. Nieuwsgierige, groene pubers die zichzelf en het andere geslacht ontdekken en op zoek zijn naar wat normaal is, krijgen daar als moraal mee: 'als het maar goed voelt'. Ondertussen hoef je voor porno-boeken, tijdschriften en video's niet meer je huis uit, want we hebben (kabel)tv en schotelantennes waarmee de hemel wordt afgespeurd naar de bevrediging van lusten. Televisieprogramma's schrikken nauwelijks meer terug voor erotische clips, voor open en bloot. Soaps propageren overspel, hoewel vreemdgaan nog steeds niet normaal is, vreemd genoeg...² De heftigheid van het porno-bombardement neemt toe. Per week zend TMF 3000 erotische scènes uit.³ Daarnaast blijkt moderne muziek een sterk middel om vrije seks te propageren.⁴ Uitzendingen van expliciete seksfilms naderen prime time. Bovendien hebben internet, webcams en mobieltjes (beeldtelefoon) de wereld veroverd en zijn deze belangrijke middelen geworden om porno te maken en te verspreiden. Voor webcamseks

heb je geen ander lichaam dichtbij meer nodig. Seks(telefoon)lijnen, waar allerlei perverse seksuele handelingen al dan niet life hoorbaar zijn gedramatiseerd, zijn niet alleen populair en veroorzaken verslaving, maar doen bovendien de telefoonrekeningen flink oplopen. De schade aan de ziel is echter onbetaalbaar. Een leeftijdsgrens voor de beller kan niet gesteld worden, waardoor kinderen al vroeg de valse seksuele voorlichting krijgen. Een nieuw fenomeen is het 'online-bordeel', waar

Onder de kerkmensen zal de morele standaard er aan gaan

hoerenlopers niets hoeven te betalen in ruil voor privacyverlies, want hun handelingen worden gefilmd en doorverkocht.⁵ Nog een nieuwe technische vinding is chatten met MSN. Elke keer als dan een meegestuurde foto wordt aangeklikt door meisjes, kunnen ze ongemerkt een virus binnen halen, waardoor haar webcam kan worden bestuurd en beelden worden gemaakt als de meisjes naakt rondlopen.⁶ Remedie: de pc helemaal uitzetten, dus niet op stand-by laten staan en/of een doek over de webcam leggen. De techniek via moderne communicatiemiddelen (en beschaving?) schrijdt voortdurend voort: Twee mannen bereiden via MSN de ontvoering, verkrachting en marteling van een 9-jarig meisje voor. Daarvoor hadden ze in Rouen al een martelkamer compleet met kooi, sm-attributen en een camera ingericht.⁷ De dvd-bezitter kan zelf kiezen onder welke hoek hij de gefilmde seks wil zien. Het summum van de pornificatie is het kledingmerk 'PORN STAR'. De ontwikkelingen zullen niet stil staan, maar eerder in snelheid en aanbod toenemen. Vermoedelijk werkt men ergens op dit moment aan digitale aanraking, smaak en reuk,

zodat de verleidelijkheid en daarmee de kans op verslaving nog meer zal toenemen.⁸

Moraliteit en overspel

En hoe zit het met de door Wilkerson benoemde afnemende moraliteit van geestelijke leiders? De Rooms Katholieke Kerk wordt achtervolgd door een plaag van seksueel misbruik door priesters. Meer dan een miljard dollar is deze kerk al kwijt aan schadevergoedingen voor de slachtoffers (81 procent jongens). In de VS werden 6.696 klachten onderzocht, waarvan 80 procent gegrond bleek. De meest gehoorde klacht is dat de dader nog in het ambt is en nog altijd toegang heeft tot kinderen.⁹ Naast de beleving van deze traumatische ervaring is het vertrouwen in de te vertrouwen geestelijke leiders en de kerk hiermee diep geschokt. Bij protestanten is het niet veel beter. Onderzoek van het magazine 'Christianity Today' wijst uit dat 33 procent van de voorgangers eens of meer keren bewust een pornografische site heeft opgezocht, bij gemeenteleden ligt dat op 36 procent.¹⁰ Bekende christelijke leiders (predikanten en tv evangelisten) zijn door overtreding van het zevende gebod (pleeg geen overspel) gevallen: Michael Agnello, Jim Bakker, Allan Boesak, Marvin Gorman, Marvin Rickard, Jimmy Swaggart, Robert Tilton, om maar geen Nederlandse predikanten te noemen. Zelfs de president van de VS Bill Clinton werd bijna door een sekschandaal met Monica Lewinsky afgezet. Dit lijstje is helaas niet volledig ... Kortom de frontale aanval op het huwelijk en gezin is in alle hevigheid ingezet! De seksuele revolutie verslindt haar miljoenen. Veel van wat God een gruwel noemt, is de laatste decennia, zeg maar wereldwijd, gelegaliseerd. En het einde hiervan is nog niet in zicht. Velen zijn trots op de liberale wetten. Immers: 'Weg met de vertrutting!' Of moeten we eerder vrezen dat Gods oordeel de seksuele revolutie zal stoppen? God gebruikt de seksuele intimiteit tussen man en vrouw als belangrijk symbool om de intimiteit tussen Zichzelf

en Zijn bruid, de kerk of gemeente, te beschrijven. Daarom haat God overspel. Juist omdat Gods beeld en heiligheid door de eenwording van man en vrouw worden weerspiegeld, is seksualiteit een terrein waarop de jaloerse boze zijn brandende en scherpen pijlen afvuurt, zodat het hemelse leven verwordt tot een helse dood.

Zondeval

In zijn visioen spreekt Wilkerson van 'erotische vuiligheid, obsceniteit en sensualiteit', een 'vloed van vuil', een 'vuilbad', 'smerige films', enz..¹¹ Het menselijk lichaam is echter betoverend schoon! Zo schoon, dat we onze ogen er niet van af kunnen houden. Ons lichaam ziet er niet afstotend, maar juist aantrekkelijk uit. God de schepper verklaarde ook seks als zeer tof, goed! Uit de epidemische verspreiding van pornografie spreekt het intense verlangen terug te keren naar het paradijs, want daar was immers harmonie, vrede, geborgenheid en intimiteit en liep men ongegeneerd naakt. Dat was echter van korte duur, zo lezen we in Genesis 3. De historische zondeval -Eva zag, nam, at en gaf de vrucht door aan haar man Adam- met gigantische gevolgen, is niet te omzeilen. Sindsdien is de relatie tussen de mens en zijn schepper en zijn de onderlinge relaties beschadigd. Nadat Adam en Eva voor het eerst hun naaktheid ontdekten, bedekten zij zich met vijgenbladen. Later bekleedde God Zelf hen met dierenvelden, waarvoor het allereerste dierenoffer werd gebracht en kleding werd gesanctioneerd. De mensen werden uit het paradijs oftewel hof (tuin) van Eden verdreven en engelen bewaakten de toegang niet zozeer tot deze heerlijke tuin, maar speciaal tot die levensboom. Eeuwen later, met Pasen, vond de heropening plaats. Adam en Eva werden in het paradijs verleid, hoeveel te meer wij buiten het paradijs.

Gods Woord openbaart hoe God, nota bene de bedenker of 'uitvinder' van seksualiteit dit bedoeld heeft.

God heeft seksualiteit bedacht en bedoeld voor één man en één vrouw binnen de veilige omgeving van geborgenheid in het huwelijk en dient voor voortplanting en om te genieten.

Twee uitersten ten aanzien van seksualiteit moeten we vermijden: a. seks is vies, ongeestelijk, hoogstens een noodzakelijk kwaad (victoriaans, zeer preuts), en b. seks is 'all you need', (losbandig). Spannende seks binnen het huwelijk zorgt ervoor dat de behoefte aan spannende seks met anderen minder interessant wordt.¹²

Wat is eigenlijk pornografie?

Met name de beeldhouwkunst en schilderkunst hebben menselijk naakt veelvuldig geëtaleerd. Wanneer is kunst erotisch en wanneer pornografisch? Minister Plasterk van Cultuur weigerde actie te ondernemen tegen de uitzending van de serie *Cinema Erotica*, dertien pornofilms door de VPRO en NPS, omdat deze films door kenners worden bestempeld als kunstzinnig, ondanks het feit dat er expliciete seksscènes in voorkomen. Deze films verzamelden vele prijzen.¹³

Hieronder enkele definities van pornografie. Het woord pornografie [prikkellectuur] is als volgt opgebouwd:¹⁴ gevormd van Grieks *pornos* [die zich aan ontucht schuldig maakt], *porné* [hoer], van *per-nèmi* [ik verkoop (speciaal van levende waar)], verwant met Latijn *pretium* (vergelijk prijs) + *graphein* [schrijven], Indogermaans verwant met kerven. Volgens het dikke woordenboek van van Dale betekent pornografie: 1. het schrijven van ontuchtige literatuur, syn.

Vuilschrijverij 2. (bij uitbr.) het afbeelden, uitbeelden van seksuele handelingen 3. literatuur die opzettelijk seksuele handelingen beschrijft om de seksualiteit van de lezer te prikkelen, syn. *prikkellectuur*, *porno* 4. film, voorstelling e.d. waarin opzettelijk seksuele handelingen zijn weergegeven om de seksualiteit van de toeschouwer te prikkelen, syn *porno*.¹⁵

Andere definities:

*De grafische, seksueel expliciete onderwerping van vrouwen [primair] door woorden of beelden, inclusief de presentatie van vrouwen [of mannen] op een onmenselijke manier als seksobject of product; als het genieten van pijn, verkrachting of vernedering; als lichaamsdeel (zoals borsten of genitalia); of op een andere manier die vernedering, pijn of onderwerping seksualiseert. [Sic.]*¹⁶

*Pictures or writings describing erotic behavior and intended to cause sexual excitement.*¹⁷

*Pornography is the graphic sexually explicit subordination of women through pictures and words that also includes women presented dehumanized as sexual objects who enjoy pain, humiliation, or rape; women bound, mutilated, dismembered, or tortured; women in postures of servility or submission or display, penetrated by objects or animals.*¹⁸

*Pornography is that which exploits and dehumanizes sex, so that human beings are treated as things and women in particular as sex objects.*¹⁹

Volgens dezelfde van Dale is Erotiek 1. het geheel der verschijnselen en gevoelens van de zinnelijke liefde 2 (psych.) geheel van seksuele gevoelens en verschijnselen 3 (psych.) seksuele opwinding op andere plaatsen dan de genitaliën.²⁰ Erotiek wordt door velen gezien als een 'levensstijl', maar is in feite de integratie van pornografie in onze samenleving, wat daardoor in belangrijke mate bijdraagt aan het morele verval. Zo worden SM-shows nu onder erotiek genoemd, terwijl SM juist harde porno vertegenwoordigt. Ook de tegenwoordige erotische liveshows zijn in feite een stap verder dan pornografie in die zin dat die nog realistischer zijn. Bij erotiek gaat het niet alleen om seksueel onthullende afbeeldingen, maar om van allerhande soort prikkelingen. Zoals we bij onze definitie hebben gezien, valt dit dus ook onder pornografie.

Soft en harde porno

Duidelijke omlinjende verschillen tussen soft en harde porno heb ik niet gevonden. Porno is een vorm van voyeurisme, is seksuele discriminatie en cru gezegd handel

in vrouwenvlees.

Porno gaat over macht over vrouwen en kinderen. Mannen overheersen hen. Het beeld dat de media (reclame, soaps, clips) van de vrouw geeft is dat zij onderdanig en verleidelijk zou zijn. Ze komen veel vaker naakt in beeld dan mannen. Porno vernedert en degradeert mensen tot obscene voorwerpen. Het gezicht van een man is meestal onzichtbaar. Vrouwengezichten waren vaak niet te zien, vroeger onzichtbaar gemaakt door een zwarte balk over de ogen of gewoon de ogen en/of het hoofd niet in beeld gebracht. Ze is namelijk maar een object, een gebruiksartikel, van wie haar identiteit niet mee telt. Of ze heeft een strak, emotioneel gezicht zoals van een mannequin. Als lijkt dat ze van de seksuele handeling geniet, is dat vaak niet vrijwillig maar onder dwang van haar uitbuiters. De glimlach van Linda Marchiano in de omstreden pornofilm *Deep Throat* uit 1972, waarin de kijker in feite getuige is van een heuse verkrachting, kwam pas na ernstige mishandelingen. Destijds was die film schokkend, maar nu voor velen eerder lachwekkend, waaruit blijkt dat de seksuele revolutie doordendert. Je kunt blijkbaar ongevoelig worden of, anders gezegd, je geweten kan je laten verdoven. Die glimlach reddde haar leven.²¹ Vrouwen worden gedwongen te lachen en zo verleidelijk te insinueren dat zij naar seks met geweld, vernederingen, uitwerpselen en bloed, om niet meer te noemen, verlangen. Wanneer seksueel genot als doel op zich wordt nagejaagd, in plaats van ons genot ervan te beperken tot het goede van Gods liefde binnen het huwelijk, zullen we nooit genoeg hebben en ons nooit vervuld voelen. De vrouw ontdekt dat slechts haar lichaam interessant is, alsof ze niet méér is dan een lichaam. Seksualiteit buiten het huwelijk is een uitwisseling van producten, niet van personen. 'Ik wil het plezier, maar ik wil jou niet.' Seks is een consumptie geworden.²² Vrouwenborsten zijn met silicone op kunstmatige wijze op wenselijke grootte gebracht. Porno dicteert hoe je er behoort uit te zien en wordt gepresenteerd als plezierig en bevrijdend. Men kijkt echter naar een schijnwereld waarin surrogaat intimiteit en surrogaat genot schaamteloos worden gepresenteerd. Liefde is vervangen door lust. Verarming, losbandigheid, slavernij en oppervlakkigheid stempelen de louter seksuele relaties eerder dan verrijking, vrijheid, bevrijding en verdieping. De categorie boeken en films 'for adults only', in de categorie '18+', is in feite bedoeld voor juist onvolwassen en geperverteerde klanten die niet in staat zijn gezonde volwassen menselijke relaties aan te gaan. Hoe bestaat het dat sommige porno voorschrijven als therapie?

Ontwikkelingspatronen²³

Naaktlopen in het privé-leven is toegestaan, maar is illegaal in het publieke leven. Foto's of films van naakte mensen worden echter steeds meer maatschappelijk geaccepteerd. Verkrachting, aanranding, het aftuigen van iemand is illegaal en misdadigers moeten worden gearresteerd en bestraft. Is het ook illegaal om van deze misdaden foto's of films te maken, te verspreiden, te verkopen? Pornografie laat misbruik in het verleden zien en is een middel om misbruik in de toekomst te vergemakkelijken. In de meeste voormalige communistische landen is en was porno streng verboden, omdat men de daaraan verbonden destructieve krachten wil(de) weren. In het kapitalisme moest porno echter worden gepropageerd opdat, door het ondermijnende effect, het als een rijpe (of rotte?!) appel in de handen van de communisten zou vallen.²⁴ Inderdaad ligt er in porno veel power in de ideologische strijd. De volgende patronen zijn in een paar seconden te lezen, maar duren in werkelijkheid vaak jaren. Gelukkig is men niet gedoemd om het hele traject af te leggen tot de dood volgt, maar porno is wel vaak

een eerste stap op het spekgladde hellende vlak. Het opent de weg naar zedeloos gedrag of op zijn minst het verlangen eraan. Porno belooft voldoening die echter nooit verkregen kan worden in een echte relatie, maar geeft wel een schijnvoldoening en nepintimiteit. Echte vrouwen zijn echter niet als actrices in pornofilms die orgasme op orgasme beleven. Porno is een illusie, is bedrog. Maar mensen willen te graag bedrogen worden. Een mens is meer dan een (helaas tijdelijk!) fraaie buitenkant.

Als in de kinderjaren niet aan de behoefte aan intimiteit en bevestiging is voldaan, of zelfs hechtingsproblemen zijn ontstaan, leidt dit tot eenzaamheid, pijn, gevoelens van verlatenheid en spirituele leegte. Pijn daarover maakt kwetsbaar. Mensen grijpen naar zondige methoden om deze legitieme behoeften alsnog te bevredigen, maar direct erop volgt de kater en de schaamte, waardoor er nog meer innerlijke pijn ontstaat. Een vicieuze cirkel ontstaat, want die pijn 'eist' weer dat zij via porno, masturbatie of massagesalon wordt weggewerkt. Neigingen worden gewoonten, gewoonten worden dwangmatig gedrag, dwangmatig gedrag

wordt een verslaving. Als in je leven een zondig patroon is geprogrammeerd, is echter gelukkig ook een herprogrammering mogelijk. Bijbels gezegd noemen we dat heiliging en vernieuwing van denken (Kol.3:2). Sommige christenen falen en wanhopen in hun strijd om heilig te leven. Besef dat er verschil bestaat tussen Gods verlangen dat je Hem gehoorzaamt en de vraag of Hij wel van je houdt. Besef dat de definitie van genade juist is dat je haar *onverdiend* krijgt. De identiteit van de christen is niet dat je seksverslaafd bent, maar dat je van God houdt. Groei in intimiteit met God.²⁵

Effecten van porno

Porno heeft niet alleen effect op iemands emoties en psyche, het heeft ook effect op het lichaam. De hartslag en bloeddruk gaan omhoog. Extra bloed gaat naar de nek en het gezicht, je krijgt een klamme huid. Chemicaliën als endomorfine veroorzaken een verhoogde staat van euforie en de bezoeker van de pornosite verliest het besef van tijd.²⁶ De erotische honger is echter niet te stillen, wordt daarentegen gaandeweg groter. Om daaraan tegemoet te komen wordt een weg ingeslagen die uiteindelijk leidt tot de dood. 'Iedereen komt in verleiding door zijn eigen begeerte, die hem lokt en meesleept. Is de begeerte bevrucht, dan baart ze zonde; en is de zonde volgroeid dan brengt ze de dood voort' (Jac.1:14,15, Nieuwe Bijbel Vertaling). Globaal zijn de volgende bizarre ontwikkelingen waar te nemen: Soft porno > verslaving > toenemende behoefte > verharding, harde porno, foto's > films, masturbatie > escalatie, meer bizar (homoseksualiteit, lesbisch) > biseksualiteit > naakt dansclubs > massagesalons en bordelen, seks met vrijgezellen > daarna met gehuwden > partnerruil > seksorgieën, groepsseks met mensen van andere rassen > groepsverkrachting²⁷ > sadisme (genieten van martelingen) > seksuele misdrijven > bestialiteit > geslachtsziekte > onvruchtbaarheid > de dood (AIDS, suïcidepogingen, zelfmoord, abortus, lustmoord, necrofilie²⁸).²⁹ Meer dan driekwart van alle zedenmisdadigers geeft aan bij de daad praktijken uitprobeerd te hebben die ze in pornografische lectuur gevonden hebben.³⁰ Minstens dertig meisjes en jonge vrouwen werden door de beruchte Ted Bundy misleid, verleid, aangerand, ontvoerd, verkracht, gemarteld, vermoord en verminkt. Hij verklaarde zelf dat pornografie, in combinatie met alcohol, de aanleiding was tot zijn lustmoorden. Hij begon met het kijken naar foto's in *Playboy* en andere 'soft' pornoblaadjes. Toen dat niet genoeg was, zocht hij harde, sadistische porno. Tenslotte wilde hij doen wat hij zag en las. Vlak voor zijn doodstraf door middel

van de elektrische stoel, waarschuwde hij krachtig tegen de invloed van de overdosis aan seksuele prikkels. Gelukkig zal niet iedereen zo ver gaan als hij, maar een gewaarschuwd mens telt voor twee.³¹

Schadelijke invloed van porno

Porno is hét promotiemateriaal om allerlei varianten naast of juist in plaats van het monogame huwelijk te bevorderen. In de bevrediging van lusten worden telkens grenzen overschreden en deinst men er niet voor terug om over lijken te gaan. Porno verandert de visie en houding op vrouwen individueel en collectief, verandert de walgelijke en ondenkbare denkwijze in een aanvaardbare en zelfs begeerlijke. Seks blijkt niet te verzadigen en is als het drinken van zout water: het vraagt om meer. Daaraan toegeven betekent jezelf vergiftigen. Losbandigheid en perversie en promiscuïteit nemen alleen maar toe. Fantasie wordt werkelijkheid. Je eigen seksleven lijkt, vergeleken met de variatie in porno, uitermate saai te zijn. De vrouwelijke partner wordt verweten dat ze preuts of frigide is en wordt onder druk gezet (eerst psychisch, en als dat in zijn ogen niet een gewillige vrouw oplevert, ook fysiek) om daar iets aan te doen, want volgens haar man ligt het duidelijk aan haar. Haar wordt dus een schuldcomplex aangepreut. Wat porno vertoont zou navolging verdienen. Nazi-lectuur is verboden, gewoon omdat het leidt tot nazi-handelingen. Uit onderzoeken is het verband tussen porno en gewelddadig gedrag inderdaad gebleken.³² De overheid zet MTV in om de brommerhelm

te promoten, vermoedelijk omdat men gelooft dat MTV jongeren kan beïnvloeden. Maar waarom ontkennen beleidsmakers dan toch tegelijkertijd de invloed van seksuele beelden op dezelfde jongeren?³³ Deze muziektzender in de VS bleek in een willekeurige week 3.056 keer een glimp van een naakt persoon of seksueel getinte situatie te tonen.³⁴ Herhaling mag dan de kracht van de reclame zijn, hier is eerder sprake van een non-stop bombardement. Porno heeft een epidemische omvang aangenomen. De gewaagde stelling *hoe meer porno hoe meer gestoorden*, durft psychiater dr. H.J.C. van Merle te onderschrijven en hij is ervan overtuigd dat het oprukken van de sekscultuur in de samenleving leidt tot meer zedenmisdrijven.³⁵

Voorbeelden

Er blijkt geen verschil te zitten in wat christelijke en niet-christelijke jongeren doen. Is het niet shockerend dat 42 procent van de meisjes en 38 procent van de jongens geslachtsgemeenschap heeft gehad vóór het huwelijk?!³⁶ Het alarmerende is dat schuld- of zondebesef ontbreekt. 'Dit is toch normaal?!', de groepsdruk is vaak enorm. Onder christenen komen evenzeer seksverslaafden voor. Hoewel seksualiteit Gods 'uitvinding' is, ligt er bij christenen, in kerken dus, helaas meestal een taboe over dit intieme onderwerp. De bijbel laat daarentegen vaak de seksuele oerdriften van de mens zien. Lees maar welke rol seks speelde in het leven van David en zijn gezin. Van goede en foute voorbeelden kunnen we leren. Een hedendaags

voorbeeld: Uiteindelijk getuigde de vrijgemaakt-gereformeerde ds. J-W Roosenbrand openhartig van zijn seksverslaving van 37 jaar.³⁷ Als tiener liep hij langs kiosken met seksbladen. Soms kocht hij hiervan, wat altijd uitliep op zelfbevrediging. Pornografie gaf hem een schijn van intimiteit, een gevoel dat hij gekoesterd werd. Het volgende ritueel ontstond bij hem: door verveling of stress ontstaat de drang om porno te bekijken, daaraan geef ik me over, ik fantaseer er bij, bevredig mezelf, walg ervan, biecht de zonde op en neem me voor het nooit weer te doen. De foto's werden opgevolgd door erotische tv-programma's en nog weer later kwam daar internet bij. Ondanks het feit dat hij gelukkig getrouwd en vader was en filternet had geïnstalleerd op zijn pc, zocht hij uren naar seks. Radicaal breken wilde hij niet. Hij leerde de macht van de zonde kennen, waar een demonische macht achter zit. Het koste hem veel energie, geld en tijd. Vooral veel energie kostte het overwinnen van het schuldgevoel. Zijn openheid tegenover God en zijn vrouw vormde het begin van zijn bevrijding. Gelukkig heeft hij nooit de verleiding gevoeld om naar de hoeren te gaan. Dankzij het 1. boek *'Als mannen de verleiding weerstaan'*, 2. internetgedrag overbrieven naar een vriend via *'Covenant Eyes'* en 3. de internetcursus *'Setting Captives Free'* kwam deze 'hard-core-verslaafde' tot bevrijding.

Pornogeschiedenis

De meeste heidense heiligdommen in de antieke oudheid drevon op tempelprostitutie. Diverse erotische vruchtbaarheids-

beeldjes zijn teruggevonden. Baäl, samen met zijn partner Astarte, was de god van seksuele orgieën. Kenmerkend voor deze vruchtbaarheidsreligie was de gewijde paal of fallussymbool. Zijn moderne altaar voor neo-heidenen en ook christenen die struikelen, is het altaar van onbeperkte seksuele bevrediging.³⁸

Een van de eerste pornografen is de Franse Marquis de Sade (1740-1814) geweest. Hij wilde niets als zonde bestempelen en beweerde dat moord, verkrachting, diefstal, ziekte en dood manifestaties van de natuur zijn en dus boven kritiek verheven zijn. Terwijl hij homoseksualiteit zag als geboortebeperkend middel, beweerde hij dat abortus en kindermoord wettig zijn en incest geen probleem en bestialiteit geen verschil maakte. De Sade verwierp God en verwierp de opvatting dat criminaliteit verkeerd zou zijn.³⁹ Van zijn naam is 'sadisme' afgeleid.

In de zestiger jaren begon de seksuele revolutie pas echt. De pil koppelde geslachtsgemeenschap los van voortplanting, zodat genot voor velen de drijfveer van seksueel contact werd. Het orgasme werd verheven tot het hoogste genot. Voor schaamte moest je je maar schamen. Voorheen was pornografie 'aanstotelijk voor de eerbaarheid', in de loop van de jaren zestig werd het eerder als bevrijdend ervaren. Dit werd later echter door de feiten tegengesproken.

In 1967 toonde de VPRO-televisieserie *Hoepa* de eerste naakte vrouw (Phil Bloom) op de televisie. Deze primeur was bedoeld om de 'burgerlijke truttigheid' van de samenleving te doorbreken. Het leidde tot grote commotie en zelfs tot vragen in de Tweede Kamer. Ook haalde Phil met haar optreden de internationale pers. Het was voor *Playboy* aanleiding om een fotoserie van haar te plaatsen in de uitgave van oktober 1968 met de kop "TV's first nude".

In 1969 was Denemarken het eerste land ter wereld dat zijn zedelijkheidswetten afschafte, en porno kwam ruim voorhanden.⁴⁰

Ondanks protesten van christenen en emancipeerde vrouwen, die verband zien tussen porno en geweld tegen vrouwen en discriminatie, komt (VVD-) minister van Justitie F. Korthals Altes in 1984 met een wetsvoorstel om het verspreidingsverbod voor pornografie op te heffen. Daarmee handhaafde hij het wetsontwerp vrijwel onverkort van zijn voorganger J. de Ruitter (CDA). Onder invloed van de seksuele revolutie in de maatschappij werden de wetten bijgesteld, lees liberaler. Strafbaar werd alleen het aanbieden van aanstootgevend materiaal 'op voor het openbaar vervoer bestemde plaatsen'. Ook het ongevraagd toezenden van pornografisch materiaal bleef verboden. Het maken van

onzedelijke afbeeldingen met kinderen onder de 16 jaar was verboden, maar bepalingen over aanstootgevend literatuur werden geschrapt, omdat niemand schriftelijk materiaal zou hoeven te lezen. Het grondrecht van drukpersvrijheid zegeviert. Het argument is dat je zelf moet weten wat je wil zien. Maar als je een echte moord wil zien, moet die dan ook op afroep gebeuren? Toch wil de overheid beslist niet als zedenmeester optreden, de samenleving moet zelf steeds mee de normen vaststellen waaraan ze zich wil houden. Niet Gods woord maar de meerderheid heeft het dan voor het zeggen. Strafbbaarheid blijft dus wel gelden voor ongevraagde en ongewilde confrontatie en de aanbidding of vertoning van pornografie aan kinderen beneden de zestien jaar.⁴¹ In 1985 stemden alleen het CDA, SGP, GPV en RPF tegen de liberalisering van dit wetsvoorstel.⁴²

In 1987 kwam Veronica met het soft-erotische programma de *PinUp Club*, wat toen zelfs tot ook weer tot Kamervragen leidde. Eind jaren negentig bood Menno Buch Nederlanders een podium om hun bizarre seksuele fantasieën te botvieren. Zijn tv-programma *Sex voor de Buch* werd een groot 'succes'...

Zo zijn we beland in de 'alles moet kunnen cultuur', een oversekste samenleving van individuen.

Al eerder is in dit artikel melding gemaakt van de schijnbaar grenzeloze nieuwste technische ontwikkelingen.

Porno maakt meer kapot dan je lief is...

De echtgenote voelt zich gruwelijk verraden, ingewisseld voor een ander. Natuurlijk nemen de emoties toe als de man pornoverslaafd blijkt te zijn. De vrouw voelt pijn, boosheid, teleurstelling, schaamte, verachting, bitterheid, verdriet en angst. Terechte jaloezheid is haar deel. Dit en nog meer kan leiden tot depressiviteit.⁴³ In het paradijs verleide Eva haar man tot zonde, maar in de sekswereld zijn mannen meestal de grote verleiders. De getrouwde vrouw ontdekt dat haar man, door porno verleide, met een andere vrouw in bed ligt. De echtgenote voelt zich onzeker, niet goed genoeg, verworpen. Als de vrouw (terecht) weigert om de getoonde seks te imiteren, loopt ze grote kans dat hun huwelijk door echtscheiding wordt beëindigd. Het aantal echtscheiding is de afgelopen decennia explosief gestegen. Volgens het Onderzoek Gezinsvorming van het CBS wordt in 35 procent van de gevallen een buitenechtelijke relatie als reden voor een scheiding genoemd en in 25 procent van de gevallen seksuele problemen.⁴⁴ Dramatisch voor de betrokkenen inclusief de kinderen! Daarnaast of daarna zal de man een gewilliger vrouw(en)

zoeken om zijn seksuele fantasieën toch te kunnen botvieren. Porno vernietigt op den duur dus het huwelijk. Een slachtoffer getuigt: 'pornografie wordt geportretteerd als normale seks. Dit vernietigde in één jaar, eigenlijk drie maanden, mijn huwelijk van dertig jaar. Het veroorzaakt pijn in geestelijk, mentaal, financieel, fysiek en emotioneel opzicht. Porno is geen slachtofferloze misdaad'.⁴⁵

Maar ook het vaderbeeld van de kinderen valt aan diggelen. Hoezo 'vader om trots op te zijn'? Het vertrouwen en daarmee het respect is ernstig beschadigd. Weg ook veiligheid. Natuurlijk mag een echtgenote het gedrag niet goedkeuren, maar het is wel heel belangrijk dat er openheid is en dat zij toch achter haar man probeert te blijven staan. Alleen van een verslaving af komen is anders heel moeilijk. Daarnaast is nog meer hulp van buitenaf onvermijdelijk om uit de valstrikken los te kunnen komen.

Prostitutie

Aan het begin van de 'loopbaan' van een pooier vinden we vanzelfsprekend pornografie.⁴⁶ Van zien komt doen en handelen, op den duur vooral in financiële zin trouwens... Handelswaar zijn argeloze vrouwen die door moderne slavenhandelaars worden gelokt, gekocht en als slavinnen gedwongen worden tot prostitutie. De prostituees in spé beginnen onervaren, maar porno is dan voor hen het voorbeeld wat nagedaan moet worden. Pornofilms zijn als een catalogus en instructiegids.

Voorbeelden en keuzes genoeg. Anderzijds worden de seksuele activiteiten op video vastgelegd wat een krachtig chantagemiddel is en natuurlijk ook weer kan worden doorverkocht – uiteraard zonder toestemming van de acterende vrouwen. Zo worden vrouwen, maar ook kinderen te kijk en te koop gezet. Ondanks het feit dat afranselingen haar lichaam niet verfraaien, komen deze toch vaak voor. Je beklag doen bij de politie is echter makkelijker gezegd dan gedaan. Deze geterroriseerde vrouwen leven als een soort krijgsgevangenen onder geweldige angst van chantage en intimidatie. Vaak weten ze de weg niet, kennen de taal en cultuur niet en missen hun paspoort. Bovendien blijken mensen van de gerechtelijke machtsoms, te vaak, onder één hoedje te spelen met pooiers.

Rekrutering van prostituees loopt via advertenties waarin modellen worden gevraagd. Maar soft porno levert meer geld op, dus waarom niet een stap verder gezet? Een gladde pooier weet een mooie doch onzekere dame al snel het bed met hem en anderen in te praten. Zij wordt in alles afhankelijk van hem. Haar waardigheid is haar ontnomen en eigenwaarde krimpt. Dat psychische problemen tot trauma's en zelfmoord leiden, zijn geen uitzondering. Porno is de bron voor perverse fantasieën van mannen en vormt een indrukwekkend voorbeeld voor de machteloze vrouwen ter imitatie. Porno is ook vaak de oorzaak van verkrachting.

Zoete liefde blijkt pure lust te zijn. En als zijn zoete lieve woordjes niet voldoende helpen, dan wel fysiek geweld, uithongering, gevangenschap en chantage. Mishandelende, geketende vrouwen leveren schokkende, dus goed verkopende beelden op. De vrouw wordt leugenachtig geportretteerd als een gewillig, onmenselijk lustobject, waarmee je alles kunt doen om je lusten te botvieren. Leugens worden verspreid alsof de slachtoffers verkrachting zelf hebben uitgelokt en er in feite zelfs genoeg in scheppen. Niet-blanke vrouwen worden makkelijk en vermakelijk gezien als slavinnen die mogen worden uitgebuit en zelfs gemarteld. Vrouwen zijn objecten, dieren, dingen, stukken vlees, geen menselijke wezens. Ze kunnen gedwongen worden tot seks met dieren, want dit zijn in feite toch hun seksuele partners. In 2004 kwam een zaak aan het licht toen drie vrouwelijke asielzoekers in een loods in Flevoland werden gedwongen tot seks met honden, in verband met de productie van dierenporno. Uit onderzoek van het *Algemeen Dagblad* in 2007 zou Nederland de grootste dierenporno-producent zijn, maar volgens John Lisman, naast 16 anderen werkzaam in deze branche, komt zestig tot zeventig procent van de wereld handel uit Japan. Sinds oktober 2007 zou een bepaalde site 250 duizend bezoekers per dag genereren.⁴⁷ Seks met dieren en het maken van dierenporno is in Nederland sinds 2008 strafbaar.

Lichamelijk en/of verstandelijk gehandicapte vrouwen zijn helemaal makkelijk te misbruiken, want wie gelooft het getuigenis van zo'n verward meisje of verwarde vrouw? Om de ellende te verzachten kunnen drugs (marihuana, cocaine, alcohol, kalmerende middelen) worden opgedrongen, maar die vergroten natuurlijk haar misère alleen maar. Venerische ziekten komen daar meestal nog bovenop.

Vrouwen vragen er toch zelf om?!

Tegenstribbelende vrouwen worden neergezet als lustobjecten die het eigenlijk juist fantastisch vinden om verkracht te worden; daar genieten ze heimelijk van, zo gaat een hardnekkige mythe. Ze geven daartoe trouwens zelf aanleiding en dat is dus ten diepste haar verlangen. In de strijd om haar tot seks te dwingen kan de vrouw zelfs vermoord worden. In porno lijken vrouwen gewoon om seksueel misbruik te vragen. Zelfs jaren later, als de desbetreffende vrouwen een normaal leven willen leiden, kunnen zij van de pornofoto's of films herkend worden. Begerige mannen veronderstellen dat zij nog steeds uit op seks zijn. Zij kunnen daarom zelfs haar leven niet zeker zijn. Literatuur en internet houden de herinnering van het seksleven levend. Terwijl

(kinder)pornografen veroordeeld kunnen worden, eindigt dus het trauma van de slachtoffers daarmee dan echter nog niet.

Maar vrouwen zijn niet altijd alleen lijdend voorwerp, ze werken ook vrijwillig en met volle instemming mee aan de porno-industrie, gewoon voor het geld. Over het algemeen is porno verleidelijker voor mannen dan voor vrouwen. Maar vrouwen die erg beschadigd zijn, kunnen ook aan porno verslaafd raken, omdat hun diepe innerlijke behoefte om zich relationeel te hechten nooit op een goede manier is vervuld. Vrouwen (en sommige mannen) kunnen aangetrokken worden tot erotische literatuur als primaire bron voor het uitdenken van seksuele fantasieën. Het fantasieleven of voorstellingsvermogen moet net zo goed gereinigd worden als het opgeven van perverse praktijken.⁴⁸

Kinderporno

Exploitanten van pornosites moeten gaan aantonen dat de modellen die zij gebruiken minimaal 18 jaar zijn. Een motie van deze strekking van de SP en PvdA, is met algemene stemmen aangenomen.⁴⁹ Kinderporno is illegaal, maar desalniettemin een aspect van de seksuele exploitatie van kinderen en een grote, groeiende en lucratieve business van internationale omvang. Niet alleen Nederlandse, maar ook buitenlandse sites kiezen Nederland als verspreidingspunt. Het aantal meldingen van ongewenste e-mailberichten (spam) met kinderporno is in 2004 ruim verviervoudigd ten opzichte van 2003. De meeste kinderporno komt uit het buitenland.⁵⁰ Het Meldpunt Kinderporno kreeg in 2007 700 meldingen van kinderpornosites die vanuit Nederland verspreid worden tegenover 100 in 2006. Het maken, verspreiden en het kijken van kinderporno is strafbaar.⁵¹ Kinderen worden verleid door affectie en aandacht en hun natuurlijke nieuwsgierigheid wordt als invalspoort misbruikt. Uit vele getuigenissen blijkt een sterk verband te bestaan tussen pornografie en seksmisdaden tegen kinderen inclusief incest. Dat porno onschadelijk en onschuldig zou zijn is onhoudbaar. Kinderporno kan niet zonder misbruik van kinderen. Om kinderen naakt te laten poseren wordt hen eerst ... kinderporno getoond, om hen te overtuigen dat het heel normaal is en zelfs een voorbeeld is ter navolging. Zo wordt hun geweten dichtgeschroeid en gehersenspoeld. Al zeer vroeg in zijn jeugd (drie jaar of zelfs al 18 maanden)⁵² kan het misbruiken van een kind beginnen. Elke pedofiel heeft een collectie kinderporno in zijn bezit. Pedofielen (ongeveer 97 procent mannen, en 3 procent vrouwen⁵³) zijn vaak vroeger zelf als kind seksueel misbruikt en kunnen kinderen

onderling uitwisselen voor hun perverse lusten. Zo is de sexy Marilyn Monroe zelf seksueel misbruikt, poseerde voor het eerst op Playboy's uitklaplaats en pleegde uiteindelijk zelfmoord.⁵⁴ Jaarlijks reizen vanuit Nederland 3000 toeristen naar onder meer Zuidoost-Azië om seks met minderjarigen te hebben.⁵⁵ Porno draagt bij tot de verdorven cirkel van generatie op generatie. Maar porno door en voor volwassenen valt vaak in handen van ongerepte kinderen, die daardoor in grote verwarring worden gebracht. Actiegroep 'Stop de porno!' wil dat de pornoblaadjes in een tijdschriftenkiosk allemaal een neutrale kaft krijgen en in supermarkten niet op ooghoogte van kinderen liggen. Wetelijke leeftijdsgrenzen voor het kopen van porno zijn makkelijk te omzeilen. Als een bezoeker van een seks-site alleen verder

mag gaan als hij/zij beweert ouder te zijn dan 18 jaar is dit drempeltje natuurlijk een lachertje, want controle is uitgesloten. De Franse psychologe Denise Stagnara publiceerde een onderzoek waaruit blijkt dat een op de twee kinderen tegenwoordig al op elfjarige leeftijd heeft kennism gemaakt met harde porno.⁵⁶ Zo worden kinderen beroofd van hun kinderjaren. Internet wordt aangeboden zonder limiet, vierentwintig uur per dag. Schaamteloze tv-programma's zijn steeds vroeger op de dag door iedereen te zien. Boeken met erotiek, sentimentaliteit en occultisme, worden geromantiseerd en hebben de plaats van gezonde boeken en gezinsrollmodellen overgenomen. Beelden van porno blijven in je geheugen vast zitten en kunnen ernstige concentratieproblemen veroorzaken. Dit gaat ten

coste van studie en arbeid. Hoeveel tijd en dus geld gaat niet verloren doordat in de tijd van de baas men op internet surft op zoek naar nog meer en nog weer porno? Niet alleen de kinderen die voor pornobazen moeten poseren moeten eerst overtuigd worden dat het normaal is, maar ook kinderen die (kinder)porno onder ogen komen, krijgen de indruk dat dit dus meer geaccepteerd is dan zij voor mogelijk hielden. De leeftijd waar men seksueel actief wordt, daalt, mede door een overdosis porno. Vroegtijdige seks leidt tot tienerzwangerschappen en abortus. Maar boven alles gaat het bij porno om geld, heel veel geld. Is er wel een principiële verschil tussen kinderporno en 'gewone' porno?

Marc Dutroux is een Belgische misdadiger, veroordeeld tot levenslang voor ontvoering, gijzeling, verkrachtingen (die werden gefilmd!), moord en illegale handel. Hij werd in 1996 opgepakt voor de ontvoering van zes meisjes, waarvan slechts twee dit drama overleefden. Dutroux zou voor een netwerk van kinderseks werken. In zijn huizen werden honderden video's gevonden. Vooral sinds Dutroux richt de volkswoede zich tegen pedofielen. Terecht? Op een studiedag met als titel 'Smeulende kwesties. Pedofilie in de seksuologische praktijk' op 16 april 1999 die georganiseerd werd door de seculiere wetenschappelijke Nederlandse Vereniging voor Seksuologie (NVVS) kwam als overheersende mening naar voren dat seksuele contacten tussen een volwassene en een kind inderdaad schade aanbrengen.⁵⁷

Souteneurs of pooiers, loverboys en pornografen maken net als Amalek (Deut.25:17-19) slachtoffers onder de kwetsbaren als armen, kinderen, vrouwen, de wanhopigen. Jezus heeft kinderlokkers ernstig gewaarschuwd: *Het is onmogelijk dat er geen verleidingen komen, maar wee hem, door wie zij komen! Het zou beter voor hem zijn, als een molensteen om zijn hals gedaan was en hij in de zee was geworpen, dan dat hij één van deze kleinen tot zonde verleidde* (Luc. 17:1-2).

Legaal of illegaal

Sommigen menen dat het verbieden van porno zou botsten met de vrijheid van meningsuiting. Zo geredeneerd zou de overheid geen belemmerende wetten mogen opleggen, wat natuurlijk absurd is. Omdat porno de waardigheid van vooral vrouwen en kinderen aantast, familietrauma's, uiteengescheurde echtparen, desintegratie van gezinnen en nog meer ellende veroorzaakt, zou van hoger hand meer ingegrepen moeten worden. De overheid moet immers de zwakken in de maatschappij beschermen. Grenzen van vrijheid worden bepaald als een ander er door gevangen

raakt. De stelling dat je de productie en verspreiding van pornografie gewoon vrij moeten laten, dus uit de illegaliteit halen, want het zal wel vanzelf zal stoppen als men verzadigd is en bovendien wat verboden is is des te aantrekkelijker, blijkt niet met de werkelijkheid in overeenstemming te zijn. De groei van porno blijft explosief, de markt blijkt niet te verzadigen, brandende begeerten zijn schijnbaar onuitblusbaar. De psychologische, morele en fysieke schade loopt eveneens op. Porno is vooral anti, want het is tegen: leven, gezin, menselijkheid, vrouw, kinderen, paradoxaal: seks (als heilige gave), sociaal gevoel, zuiverheid, gemeenschap, cultuur, geweten en God.⁵⁸ We kunnen de zwarte Piet doorspelen naar de maatschappij, de media, de politici, het onderwijs, maar in de eerste plaats zijn ouders aanspreekbaar op hun verantwoordelijkheid.

Porno-industrie

Het progressieve denken heeft een monsterverbond gesloten met de gewetenloze commercie. De geldzucht blijkt inderdaad de wortel van alle kwaad te zijn (1Tim.6:10). In de genadeloze seksbusiness staan grote belangen op het spel. Als porno niet zo uitermate winstgevend zou zijn, zou de omvang veel beperkter zijn. De makers worden niet vervolgd voor de grote schade die zij aanrichten. Je bent vooral zelf verantwoordelijk voor je eigen vergiftiging. Er zijn diverse slinkse methoden om argeloze mensen het geld uit de zak te kloppen.⁵⁹ Degene die te krachtig protesteert kan bedreiging en pesterijen verwachten, want het gaat om grote financiële belangen!

Omdat veel in het illegale circuit verkeert, is zelfs een ruwe schatting moeilijk. De bronnen wijken onderling van elkaar af, maar geven in elk geval alarmerende

indicaties.

1970: \$ 500 miljoen – \$ 2,5 miljard per jaar
1977 – 1979: \$ 4 miljard
1984, 1985: \$ 8 miljard⁶⁰

In de VS:

1996: \$ 52 miljoen [of 13 miljard dollar⁶¹]
1999: \$ 2 miljard.⁶², [of 1 en 1,2 miljard dollar⁶³]
2002: \$ 13 miljard⁶⁴.
Marktonderzoeksbureau Strategic Telemedia in New York constateerde dat de nachtelijke sekslijnen goed zijn voor meer dan \$ 6 miljard per jaar.⁶⁵

Anderzijds is seks nog nooit zo goedkoop geweest: voor slechts één breezer krijg je wat je wil...

De omzet van kinderporno is wegens illegaliteit moeilijk in te schatten. In 1985: \$ 2 tot 4 miljard⁶⁶.

Er zijn meer dan 200.000 pornografische sites te vinden op het web en zo'n driehonderd worden er elke dag aan toegevoegd. Naar schatting bezoeken iedere maand twintig miljoen volwassenen cyber-sex sites.⁶⁷ Naar schatting worstelt vijf procent van de volwassen bevolking in Nederland met seksverslaving. Dat zijn 800.000 mensen.⁶⁸ Uit een niet nader aangeduid onderzoek van de *Volkscrant* blijkt dat 80 procent van de Nederlandse mannen porno gebruikt en 66 procent regelmatig, waarnaast 40 procent van de vrouwen en is 18 procent veelgebruiker.⁶⁹ Mannen worden van nature visueel eerder geprikkeld dan vrouwen.

Winsten van 30 procent maken de handel in bloot weer zeer lucratief. Maar de ING Bank heeft, vanwege vermeende imago-schade, alle rekeningen opgezegd van een groot aantal Nederlandse en buitenlandse

pornowebsites. Bezoekers van zulke websites betalen vaak met hun creditkaart. Daarbij gaat het om vele miljoenen euro's per maand.⁷⁰ Virtual Access, die de financiën daarvoor afhandelt, beriep zich in een kort geding op het feit dat ze volkomen legaal bezig zijn. De rechter ontkende dit niet, maar stelde de bank toch in haar gelijk. In 2007 liet ABN-Amro weten ook geen zaken te willen doen met bordelen en sekshuizen.⁷¹

Soms laten christenen het niet over zich heen komen maar voeren actie. Nadat de kerken in het Amerikaanse Wheaton opriepen om een warenhuis te boycotten was er duidelijk minder verkocht, maar de christenen zouden met hun actie doorgaan totdat de 80 pornografische bladen niet meer te koop zouden worden aangeboden. Andere zaken zouden ook zo onder druk worden gezet.⁷² De Nederlandse anti-porno-actiegroep *Schreeuw om Leven* blijkt vaak een roepende in de woestijn te zijn.

Porno verstrekken aan veroordeelden voor zedendelicten is als het zenden van dynamiet aan terroristen. Verkrachtingen in een gevangenis na het zien van verkrachtingen in de pornobladen, waren alleen maar te verwachten. Wordt het niet hoog tijd om wettelijk veel meer paal en perk te stellen aan de verderfelijke pornografie!? De Partij voor de Dieren maakt zich zorgen over ontuchtige handelingen en pornografie met dieren.⁷³ Maar wie komt op voor de menselijke (niet alleen vrouwen, ook kinderen, mannen, invaliden en kleurlingen) slachtoffers?

Samenvatting bezwaren tegen porno:⁷⁴

1. Meer dan de helft van de vrouwen in de porno werkt niet vrijwillig mee.
2. Meer dan de helft van de vrouwen is misbruikt in hun jeugd.
3. Een deel van de gebruikers went aan de beelden en gaat steeds extremere beelden zoeken.
4. Kinderporno stimuleert misbruik van kinderen.
5. Iedereen die porno bekijkt, verandert langzaam zijn beeld van vrouwen, mannen en seksualiteit.
6. Tenslotte wordt pornogebruik door bijna alle partners als een diepe belediging ervaren.

Het genot zullen ze in de laatste dagen meer liefhebben dan God (2 Tim. 3:1-6). Hedonisme is er altijd al geweest, maar zal een vlucht nemen. De klassieke valkuilen voor christenen en christelijke leiders blijven nog steeds: geld, macht en seks. Gods heiligheid is echter niet veranderd... Satan is een beruchte artsleugenaar, sluwe verleider, genadeloze aanklager, gemeene verdeeldheidszaaiër, sadistische folteraar en gruwelijke moordenaar. Hij zal je verder brengen dan je wilt gaan en hij houdt je langer vast dan je wilt. Zijn werken van de duisternis moeten wij ontmaskeren door het tegen het licht van Gods Woord te houden. Hoewel hij overwonnen is, en dat weet hij duivels goed!- probeert hij zoveel mogelijk moois van God te vernietigen. Een Portugese hacker en een Australisch pornobedrijf hebben een internetfraude bedacht. Deze fraude heeft vijftig miljoen websites beïnvloed, dat is meer dan twee procent van het wereldwijde web. Dit wordt 'pagejacking' of 'mousetrapping' genoemd en gaat om het klonen van legale, fatsoenlijke sites, zodat wanneer je als computergebruiker onopzettelijk de gekloonde site bezoekt,

je in plaats daarvan een pornosite krijgt. Iedere keer als je je muis gebruikt om 'terug' of 'home' te klikken, krijg je een andere pornosite. Je bent in de val gelokt.⁷⁵ Begeerte wordt opgewekt en... Subtiel en volgens een beproefd recept lokt hij als een geduldige visser mensen in zijn uiteindelijk fuik. Of een ander sprekend beeld: vissen vangen met aas. Wie ziet in het hapje het venijnige weerhaakje? Menig gulzige vis wordt slachtoffer door gebrek aan zelfbeheersing. Wie ziet de haast onvermijdelijke, sterke, bijna onzichtbare draden behorend bij het dodelijke wereldwijde-web? In het centrum hangt satan als geduldige, genadeloze spin, die zijn arge-loze prooi inwikkelt en uitzuigt. Ten slotte het beeld van een gifslang die zijn prooi bijt en loslaat. De vrijheid is maar tijdelijk, want het gif wint het op den duur van zijn levensdrang. De slang haalt je in om je op te vreten Het bloed van Jezus Christus is het enige afdoende antiserum wat de betovering kan doorbreken.

Oorzaken van gebondenheid zijn onder andere seksuele zonden.⁷⁶ Onreine geesten (Mat. 10:1), demonen die bewust of onbewust binnen zijn gelaten door gebruik van porno, zullen echter niet vanzelf verdwijnen.⁷⁷ Ieder huis dat voor onheilige dingen wordt gebruikt zal onheilige machten aantrekken.⁷⁸ Een pornoverslaafde getuigde dat wie aan porno verslaafd is inderdaad demonisch gebonden is. Onreine geesten blijken zich nogal goed weg te kunnen stoppen, wellicht vanwege het schaamtegevoel.⁷⁹ Iemand werd na de reiniging juist onder het avondmaal geplaagd met pornografische beelden. Kwam dit door satan of moest het voorstellingsvermogen heel concreet gereinigd worden?!⁸⁰ Vermijd en weersta dus porno. Kruisig het vlees en drijf demonen of onreine geesten uit.

Mogelijke oplossingen

Voorbeeldgebed

Ik belijd dat porno zonde is tegen U, mezelf en anderen. Ik belijd schuld en vraag God en mijn evt. partner om vergeving. Ik geef de beelden onmiddellijk aan U Here Jezus. Reinig mijn voorstellingsvermogen, mijn verlangens, zodat ze worden vervuld op een manier die U behaagt met heiligheid, heerlijkheid en schoonheid. Vul mij met uw Heilige Geest.

Tips

Remedie: Voorkomen is beter dan genezen. Een beginnende vlam is makkelijker te doven dan een in lichterlaaie staand huis. Decadentie verwoestte destijds het Romeinse rijk. Moraal en zelfbeheersing zijn tegenwoordig vieze woorden geworden. Laten we stelling nemen tegen deze omkeringen van waarden en tegenover de verslavende leugen de bevrijdende waarheid stellen. Demoralisatie moet als een levensbedreigend kankergezwell worden bestreden. Reinig je huis. Doe alle porno radicaal de deur uit en wees alert dat het niet weer binnenkomt. Denk aan eroti-

sche tijdschriften, video's, foto's, brieven, muziek, erotische kunst, – hulpmiddelen, – boeken, -spelletjes, -computer software, enz.. Wellicht dat een nieuw e-mailadres moet worden gekozen, opdat bekenden uit de chatrooms geen contact meer kunnen opnemen.⁸¹ Een goed boek is beter dan zappen. Houd jezelf niet voor het lapje. Leid jezelf niet in verzoeking. Verzocht worden is trouwens nog geen zonde, maar kan wel tot zondigen leiden.

Wat zegt de Bijbel over pornografie?

Voor de Israëlieten was het huwelijk heilig en in principe monogaam. Gij zult niet echtbreken; gij zult niet begeren de vrouw van uw naaste.. (Ex 20: 14,17). Jezus verzwaarde de wet: *Maar Ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om haar te begeren, die heeft reeds overspel in zijn hart met haar gedaan* (Mat. 5:28).

Vooral in de brieven aan de Korintiërs vinden we veel over hoererij en ontucht. In deze grote havenstad waren nota bene ruim duizend tempelprostituees gewijd aan Venus. Hoererij en afgoderij waren twee zijden van dezelfde medaille. Ook

toen was het niet eenvoudig om in die cultuur je staande te houden als christen. De apostel Paulus heeft hier veel over geschreven:

Voorts broeders, al wat waarachtig is, al wat eerbaar is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat lieflijk is, al wat wel luidt, zo er enige deugd is, en zo er enige lof is, bedenkt dat (Filip. 4:8).

Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, door de onwetendheid die in hen is, door de verharding van hun hart. Die, ongevoelig geworden zijnde, zichzelf hebben overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinheid begerig te bedrijven (Ef. 4:18-19).

Dwaalt niet; noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigen, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het Koninkrijk Gods beërven (1 Kor. 6:10). *Want God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar tot heiligmaking* (1 Tess. 4:7).

Besef dat een moe lichaam (meestal 's avonds laat) makkelijk te verleiden is. Verleiding kan aanleiding zijn voor verleiding. Doelloos rondkijken in de kiosk, surfen op het net en zappen voor de tv gebruikt satan maar wat graag voor zijn doel: verwijdering van God en mensen, en uiteindelijk de dood. Zorg op kritieke momenten voor afleiding, zoals sport. Gebruik de pc in een ruimte waar ook anderen zijn. Plaats de foto van je echtgenote of Bijbelteksten⁸² op je bureaublad, screensaver, of plak deze op de rand van de monitor. Je kunt verder denken aan een password als 'Ik en mijn huis volgen de Here Jezus'. Er ligt kracht in het Woord van God! Bid een schietgebed zoals bijvoorbeeld 'Heer help mij niet te zondigen!' ten tijde van heftige aanvallen.

Bloed als antigif

Dat strenge censuur technisch mogelijk is blijkt uit strenge islamitische landen als Saoedi-Arabië. Maar dat biedt toch geen oplossing, want het botst met de vrijheid van meningsuiting, maar vooral de zonde zit ten diepste in het menselijke hart en in die kern moeten we ook de oplossing zoeken. Dat neemt niet weg dat de overheid de burgers moet beschermen tegen allerlei bedreigingen voor de volksgezondheid. Erger dan in de zonde vallen is in de zonde blijven liggen. De persoon en kracht van Jezus zijn nog groter dan van pornoverslaving. De macht van een afgod brokkelt af naarmate je sterker ervaart dat je diepste geluk in Christus ligt. Leer drinken uit de bron van levend water, in plaats van rioolwater van de pornografie. Haat de pornografie uit liefde voor je vrouw. Het huwelijk is een verbond, een

zwaarwegende, levenslange belofte van toewijding, waarbij je sterft aan jezelf en je leven voortaan leeft voor en door die ander. Dit is het geheimenis waarover Paulus spreekt in Efeze 5. De man moet vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen. Toewijding, het zoeken het belang van de ander, is de basis. Het is de verantwoordelijkheid van beide huwelijkspartners om ervoor te zorgen dat de noden en behoeften van de ander vervuld worden, dat de ander het goed heeft en tot bloei komt. Dit zeg je allebei en daardoor werkt het huwelijk. Dus niet geven en nemen, zoals de wereld zegt, maar geven en ontvangen.⁸³

Na zondebelijdenis, vergeving en grote schoonmaak is wellicht therapie noodzakelijk. Met peptalk alleen red je het niet. Onreine geesten moeten vervangen worden door de *Heilige Geest*. Overwin door: 1. het bloed van het Lam, 2. het Woord van je getuigenis, 3. de dood van het oude ik (Openb. 12:11). In geval van een langere leefstijl van zonde / patroon, beveel dan dat de demon die toegang kreeg tot je denken, jou in Jezus' naam totaal verlaat. Vraag wellicht hulp. Ontloop je eigen verantwoordelijkheid niet, kruip niet in een slachtofferrol, maar druk zelf op de 'escape toets'! Stop met het leiden van en het lijden aan een dubbeleven; je wordt er zo moe van. Herstel van de relaties is -God zij dank- mogelijk, maar er hangt wel een prijskaartje aan: niemand minder dan Gods enige zoon betaalde met zijn leven!⁸⁴

Het op een rijtje hebben van de theorie van porno biedt geen garantie dat ik er daardoor immuun voor ben. De wereld, het vlees en satan blijven mij, ook als oudere christen, voortdurend tot zonde verleiden. Seks heeft te maken met sterke oerdriften. Waakzaamheid blijft geboden. Ik kies ervoor om heilig te leven, dichtbij mijn heilige en genadevolle God. De eerste die dit artikel moet lezen is mijn eigen vrouw.

drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk

De uitgebreide notes van dit artikel + handige tips hoe jezelf en internet te beveiligen tegen porno vindt u op onze website www.stichting-promise.nl

Gespannen? Last van nervositeit, prikkelbaarheid? Vermoeidheid of spierklachten?

Doe de cursus: Stress te lijf!

4 donderdagavonden in nov./dec in het therapeutisch centrum Oudewater van 19.30uur- 22.00 Lange Burchwal 80 tel. 0348-561419 of 0348-567670

Als bijbelgetrouwe christenen wijzen we de yoga-oefeningen af. Toch vinden we in deze cursus een verantwoord Bijbels alternatief waarin we op een goede manier ook aan lichaams oefeningen ter ontspanning kunnen werken. Wat zijn de spanningssignalen, die je kunt herkennen? En hoe staan deze met elkaar in verband? Zo laten we in het kort op eenvoudige wijze iets zien van de werking (fysiologie) van spieren, houding, ademhaling om de lichaams oefeningen beter te begrijpen en zo ook beter te kunnen oefenen. Daarin komen oefeningen zoals spierontspanningsoefeningen, adem oefeningen en houdingsoefeningen aan de orde die ons helpen meer inzicht en controle uit te oefenen op onze lichamelijke spanningen en gezondheid.

Lesprogramma

Donderdag 13 november 2008

19.30-22.00 uur-Voorstellen, Oefeningen om te bepalen of u goed lichamelijk kunt ontspannen en kort interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress

Donderdag 20 november 2008

19.30-22.00 Spierontspanning + houding en kort interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress

Donderdag 27 november 2008

Adem oefeningen in relatie met spanningen en korte interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress

Donderdag 4 december 2008

Interactieve studie over stress, de gevolgen en de mogelijkheden om hier op een psychosociale, en geestelijke wijze mee om te gaan.

Cursusleiding

Gerard en Coby Feller, pastoraal counselor, fysiotherapeut, psychosomatisch oefentherapeute

Cursuskosten

De kosten voor de cursus van 4 donderdagavonden, inclusief koffie/thee en cursusboek bedragen € 130,-.

Voor opgave van deze cursus

Het is niet mogelijk voor een of twee donderdagen in te schrijven. Graag € 130 te voldoen op onderstaand rekeningnummer vóór 1 november 2008. Bij annulering van de cursus binnen een termijn van tien dagen voor de eerste donderdag bent u € 30, reserveringskosten verschuldigd. Na aanmelding en betaling ontvangt u een bevestiging plus routebeschrijving. Uw betaling kunt u overmaken op bankrekening 352313498 van de Rabobank te Oudewater t.n.v. G.P.M. Feller onder vermelding 'stress te lijf' najaar 2008. Vaak wordt deze cursus vergoed door werkgevers en soms door zorgverzekeraars. (eerst navragen!)

Het modernisme vrienden van J

Onlangs hoorde ik op de radio een preek over de raadgevingen die Job van z'n vrienden kreeg toen hij in de puree zat¹. Ik vond dat een prachtige illustratie van iets waar ik al lang over wilde schrijven. Dat 'iets' betreft het modernisme en het postmodernisme. Maar voor ik daarover van wal steek, eerst even 'n stukje over die vrienden van Job.

De vrienden van Job

Wat is de situatie? De tegenstander van God klaagt tegenover God. Dat is z'n aard. Klagen en aan-klagen. Van Job zegt hij zo iets als: "Ja, geen wonder dat hij U dient, U maakt het hem ook wel heel gemakkelijk en comfortabel: een fijn gezin, een mooi huis, en ook verder materieel alles wat zijn hartje begeert! Geen wonder dat hij tevreden is! Maar als hem wat van die zaken afgenomen zouden worden, weddingen dat hij U verlaat?"

God neemt de uitdaging aan, want Hij weet uit welk hout Job gesneden is. God weet dat Job niet van plan is om Hem te verloochenen. Het resultaat is dat de tegenstander hem stukje bij beetje alles afneemt. Ten slotte zit Job onder de blote hemel, zijn gezin dood, zijn huis verwoest, zijn gezondheid aangetast. Dan beklaat hij zich tegenover God; hij vindt het niet eerlijk, wat er allemaal gebeurd is.

In de hoofdstukken 4 en 5 van het boek Job komt dan een vriend van hem aan het woord: de Temaniet Elifaz. Die zegt zo iets als: "Ja, Job, je kunt je nu wel beklagen bij God, maar God is God en Hij is liefde, dus je zult het toch wel aan jezelf te danken hebben. Je bent het je misschien niet zo bewust, maar je zult toch wel iets misdaan hebben, dat God je op deze wijze corrigeert."

In feite was Elifaz' theologie heel eenvoudig en rechtlijnig: 'Als je goed doet, dan zegent God je en ervaar je dat in je gezin, in rijkdom en voorspoed. Als je verkeerde dingen doet, dan gebruikt God de afwezigheid van deze zegeningen om je te corrigeren zodat je weer op de goede weg gaat wandelen'. Elifaz zag dat Job niet

meer gezegend werd en weet dat er dus aan dat Job dan wel verkeerde dingen gedaan zou hebben. Eenvoudig en doeltreffend had hij de situatie geanalyseerd en kon hij met een advies komen wat Job wel weer op het rechte pad zou helpen, zodat God hem weer zou zegenen. Tenminste, dat dacht hij.

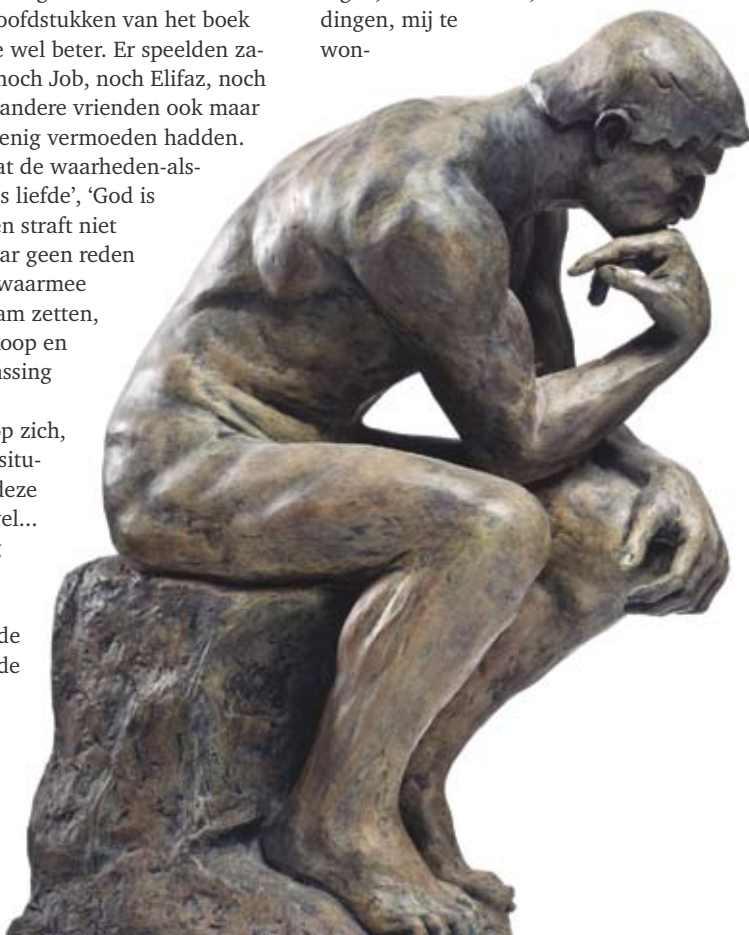
En ik herken daar veel in. Immers, hebben we er niet allemaal behoefte aan dat de wereld simpel en eenvoudig te verklaren is? En willen we niet allemaal graag – in het bijzonder bij akelige omstandigheden – dat we eenvoudig kunnen afleiden wat er aan zo'n nare situatie te doen is?

Maar kwam het beeld dat Elifaz had wel overeen met de situatie zo die er werkelijk lag? Uit de achtergrond die beschreven is in de eerste hoofdstukken van het boek Job, weten we wel beter. Er speelden zaken waarvan noch Job, noch Elifaz, noch een van Job's andere vrienden ook maar iets wisten of enig vermoeden hadden. Dat maakte dat de waarheden-als-koeien ('God is liefde', 'God is rechtvaardig en straft niet iemand als daar geen reden voor is', etc.) waarmee Elifaz aan kwam zetten, wel erg goedkoop en niet van toepassing werden.

O, zeker, elk op zich, en los van de situatie, klopten deze beweringen wel... Elke bewering was op zich genomen wel 'waar'. Maar 'de waarheid', in de zin van: een goed beeld op de situatie van Job, gaven ze bij elkaar totaal niet weer. God moet, zo blijkt aan

het eind van het verhaal, ook niet zo veel hebben van dit soort goedkope 'waarheden aaneenrijgerij' (zie Job 42: 7–10). Hij zegt dan: "gij hebt niet recht van Mij gesproken zoals mijn knecht Job". De waarheid is niet een eenvoudige verzameling theologische 'regeltjes' die we in onze hand hebben en eenvoudig kunnen toepassen.

De Waarheid is een Persoon! (vgl. Johannes 14:6) Hij gaat ons bevattingsvermogen verre te boven! Dat is ook Job's conclusie in hoofdstuk 42, als God hem bepaald heeft bij Wie Hij is: "Toen antwoordde Job de Almachtige: Ik weet, dat Gij alles vermoogt, en dat geen uwer plannen wordt verijdeld. 'Wie is het toch, die het raadsbesluit omsluit zonder verstand?' Daarom: ik verkondigde, zonder inzicht, dingen, mij te won-

e en de ob

‘God is liefde’, ‘God is rechtvaardig en straft niet iemand als daar geen reden voor is’.

derbaar en die ik niet begreep. ‘Hoor nu, en Ik zal spreken; Ik wil u ondervragen, opdat gij Mij onderricht’ Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen, maar nu heeft mijn oog U aanschouwd. Daarom herroep ik en doe boete in stof en as’ (Job 42: 1–5). Job begreep toen, dat zijn woorden te groot waren geweest voor een eenvoudig schepsel tegenover **de Almachtige**, Schepper van hemel en aarde.

Het modernisme en de reactie van het postmodernisme

Nu naar het modernisme en het postmodernisme. Is het bovenstaande niet een schitterende illustratie van wat ik wel noem: ‘het faillissement van het modernisme’?

Laat ik dit wat nader verklaren. Gefundeerd op het Griekse denken, en bevrucht door de secularisatie (God verlaten) die begon bij Thomas van Aquino en culmineerde in de zogenoemde ‘renaissance’ en ‘verlichting’ en de ‘God-is-dood’ -theorie, ontstond het modernisme dat zo bepalend is geweest voor de ontwikkelingen in de westerse cultuur van de negentiende en twintigste eeuw. In het modernisme komt sterk de drang van de mens naar voren, om met zijn eigen verstand en los van God alles te willen beheersen (vgl. Descartes’ ‘Cogito ergo sum’ – ‘ik denk dus ik ben²⁾). Die beheersing vereist dat er een-

voudige verklaringenmodellen zijn, zoals de hierboven aangestipte ‘theologie’ van Elifaz. Verklaringsmodellen en redeneringen van het ééndimensionale type: ‘als A dan B, en meer is er niet, dus als niet-B dan ook niet-A’. Het bestaan van God en Zijn handelen in de situatie wordt daarbij ontkend. We kunnen deze redenering vergelijken met het volgende voorbeeld: ‘als je met een paraplu in de regen loopt, word je niet nat; als iemand wel nat is, heeft hij dus geen paraplu op gehad’ (dat de paraplu na uren keiharde regen is gaan ‘doorslaan’, of dat er gaten in zaten, of dat door windvlagen de regen soms tijdelijk ook onder de paraplu kwam, of dat voorbijrijdende auto’s het water op de weg enorm opspotten, dat alles wordt niet beschouwd). We noemen dit ook wel het *reductionisme*, omdat het de werkelijkheid reduceert tot een paar (beheersbare) formules.

Dit uit zich in de moderne psychologie bijvoorbeeld in een sterk mechanistisch mens- en ziektebeeld met nadruk op een sterk intellectueel gedreven diagnosestelling met behulp van een beperkte verzameling van ‘erkende ziektebeelden’,

die elk beschreven worden aan de hand van een beperkt aantal verschijnselen (en dus niet zozeer aan de hand van de oorzaken). De rol van luisteren wordt als belangrijk gezien, maar is tegelijkertijd beperkt omdat er geen wezenlijke relatie is tussen hulpverlener en hulpvrager (denk aan het begrip ‘professionele distantie’), of deze gering geschat wordt. De hulpverlenende psycholoog of psychotherapeut is de ‘expert’ – hij heeft er vele jaren intensief voor gestudeerd (herken hierin de intellectuele focus op basis van het Griekse denken).

Het reductionisme en modernisme hebben er ook toe geleid dat ons hele leven in stukjes lijkt te zijn opgedeeld. Voor elk stukje zijn er ‘specialisten’. Niemand overziet meer de verbanden. Zoals gezegd: om een situatie te beheersen, moet deze gereduceerd worden, en losgemaakt, geïsoleerd van de omgeving. Het is een soort ‘verdeel en heers’. De relaties – die van de mens met God, die van de mens met zichzelf en met zijn medemens en die met de natuur – zijn steeds meer verloren gegaan. Individualisme en eenzaamheid zijn het trieste resultaat. Dat er voor alles ‘specialisten’ zijn gekomen, heeft ook de gemeente en de visie op geestelijke gezondheidszorg sterk beïnvloed. De pastor en de broeder en zuster in de christelijke gemeente stonden vele eeuwen centraal waar het ging om het bewaren van de

Het overheerste land

Er was eens, hier ver vandaan, een land dat geregeerd werd door een goede koning. Deze koning was zeer wijs en goed, zodat allen die naar hem luisterden daar de goede vruchten van plukten, en het land veel vrede kende. Zeker, er waren ook mensen die deze koning niet mochten en hun eigen gang gingen, maar toch was de invloed van deze goede koning in het hele sociale leven merkbaar.

In een bepaalde periode ontstond er bij een groep intellectuelen – ze werden al gauw wel ‘de denkers’ genoemd – steeds meer weerstand tegen deze koning. Hij vond namelijk iedereen belangrijk, en niet hen, als intellectuelen, in het bijzonder. Deze mensen wilden meer invloed. Ze wilden zelf koning zijn. Zo kwam het dat ze steeds meer het koningschap van de goede koning ondermijnden, net zo lang tot ze in feite het hele sociale leven in het land ondermijnd hadden en overal hun invloed merkbaar was. Ze hadden met de hulp van vijandige legers een staatsgreep gepleegd en de goede koning dood verklaard. Dit hadden ze zo gedaan dat de onzekerheid van veel ‘gewone’ mensen dezen ertoe dreef om geen aandacht meer te schenken aan de goede koning en alleen nog maar te luisteren naar deze groep van ‘de denkers’. Waar ze maar konden, ondermijnden ze elke gedachte aan de goede koning en aan de tijd toen men hem nog zoveel invloed gunde en velen gelukkig waren. Het gevolg was, dat het land in menigerlei opzicht steeds verder achteruit ging. O, zeker, de ‘denkers’ hadden er ook voor gezorgd – althans zo deden ze het voorkomen – dat veel mensen zich meer gingen hechten aan materiële rijkdom en inderdaad meer rijkdom vergaarden (in werkelijkheid was deze grotere welvaart minder door de denkers veroorzaakt dan door een groep vernieuwers die er voor de denkers waren geweest en die juist het volk opgeroepen hadden de goede koning te volgen; maar dat terzijde). Maar gelukkig? Nee, dat waren de mensen niet meer! Waar de mensen vroeger regelmatig samen kwamen met elkaar in de paleizen van de goede koning om hem te eren en elkaar te bemoedigen, stonden vele hiervan nu leeg of waren verbouwd tot gokhallen of iets dergelijks. Waar er ooit veel contact was tussen de mensen op straat en men regelmatig gezellig samen optrok was er nu een afstandelijkheid gekomen. De eigenwijsheid van ‘de denkers’ nam steeds meer groteske vormen aan. De tegenstelling tussen arm en rijk vergrootte; er werd nauwelijks meer omgezien naar de armen, wezen en weduwen, zoals de goede koning dat altijd geleerd had. Ook vervulde het land steeds meer.

Toen, op een dag, stonden er enkele mensen op die zeiden: “Zó kan het niet langer! De eigenwijsheid en aangemeten autoriteit van de ‘denkers’, deze nieuwe heersers, is niet te harden! Weg met dit autoritaire gedrag! We zijn allemaal gewone mensen die elkaar nodig hebben. Laten we ons ook als zodanig opstellen en weer beter naar elkaar gaan luisteren, en deze verloederding van ons land tegenhouden.” Dit zorgde voor veel commotie in het land. Men noemde deze nieuwe protestbeweging wel de ‘anti-denkers’. Natuurlijk kwam er veel verzet vanuit de oude heersende groep van de ‘denkers’, al waren er onder hen ook velen die het roer omgooiden en meegingen in deze nieuwe stroming.

Gek genoeg, waren het vaak mensen die zich aanhangers van de goede koning noemden, die fel in verzet kwamen tegen deze ‘anti-denkers’. Ze zagen hen alleen als mensen die tegen elke vorm van autoriteit waren, en dus tegen het gezag van de goede koning. Bang, dat het gezag van de goede koning nog verder ondermijnd zou worden, verzetten ze zich hevig. Maar was dit wel terecht? Was het niet zo, dat deze ‘anti-denkers’ zich verzetten tegen de uitwassen die ontstaan waren als gevolg van de heerschappij van de ‘denkers’? Tegen de versplintering van de maatschappij, tegen het individualisme en de eigenwijsheid die de ‘denkers’ hadden geïntroduceerd? Waren de ‘anti-denkers’ niet juist ook bondgenoten in de strijd tegen die akelige ‘denkers’ onder wiens invloed het land zo verloederd was?

Was het niet juist zó dat veel ‘anti-denkers’ in hun hart wel degelijk openstonden voor de invloed van de goede koning (ook al waren ze wat wantrouwig tegenover elke vorm van eigenwijsheid en autoriteit – maar ja, daar hadden ze toch ook wel reden toe...)?

geestelijke gezondheid van de mensen in de volle breedte van de maatschappij. Door het modernisme en de genoemde ‘opdeling’ is de geestelijke taak van deze mensen sterk teruggedrongen; de psychotherapeut, de haptonoom, de psycholoog, de psychiater en allerlei anderen claimen

elk ‘de waarheid’ op enig stukje van het ‘geestelijk’ terrein in pacht te hebben, met uitsluiting van alle anderen die niet diezelfde hoog-intellectuele opleiding hebben genoten. Zelfs het woord ‘geestelijk’ is hierdoor subtiel maar toch duidelijk in betekenis veranderd. Had dit begrip ruim

een eeuw geleden nog sterk de verbinding met de geesteswereld (God, engelen, geesten, demonen), in de moderne ‘geestelijke gezondheidszorg’ lijkt het hoofdzakelijk (sic!) alleen nog om de mentale vermogens en processen in onze hersenen te draaien (denk aan uitdrukkingen als ‘het zit tussen je oren’).

In een laatste stuiptrekking van het technocratisch positivisme probeert men ook in de gezondheidszorg met enorme hoeveelheden managers en regeltjes alles beheersbaar te maken. Het resultaat is onbeheersbaarheid, verkillings, verontmenselijking en exploderende kosten.

De laatste decennia is tot steeds meer mensen aan het doordringen wat ik noem: het faillissement van dit modernisme. Eenvoudige, reductionistische modellen blijken te kort te schieten om het leven écht te verbeteren – zowel wereldwijd als in het klein. Met name **het relationele, het spirituele en het intuïtieve**, en daarmee **het genieten en de verwondering** zijn zwaar onderbedeeld geraakt. De verbinding tussen geest, verstand, gevoel en lichaam is zoek. Er is een steeds verder gaande God- en kerkverlating; en waar God niet meer wordt gedankt, aanbeden en geëerd, vervreemden mensen niet alleen van God, maar ook van zichzelf en van elkaar (vergelijk Romeinen 1).

De gevolgen zijn ernaar: een maatschappij waarin de liefde en saamhorigheid verdwijnen, conflicten niet meer met wederzijds respect worden opgelost, en waar relaties niet meer lijken te kunnen gedijen, waarin het huwelijk niet meer voor het leven is, en waar kinderen opgroeien in afstandelijke kinderdagverblijven in plaats van bij de moeder en vader thuis in een fijne gezinscontext met saamhorigheid. We komen er achter dat het modernistische denken te rationeel was; te eenzijdig en eendimensionaal, te technisch gericht op functie en niet op wezen. Het gevolg is leegte en het verkillen van de liefde. Want waar ik alleen gewaardeerd word om wat ik presteer en niet om wie en wat ik ben, daar kan ik niet wezenlijk ‘thuis’ zijn; daar verkilt alles.

Het postmodernisme is hierop de natuurlijke reactie. De naam geeft het al aan: het is niet iets nieuws, maar iets wat ná het modernisme komt. Het is daarmee een beetje als de reactie van een –vaak terecht– opstandige puber, die goed de tekortkomingen van het systeem van z’n ouders waarneemt en zegt: “zó moet het dus niet!” Bijvoorbeeld: ‘autoriteit en macht van hen die kennis (‘de waarheid’) meenden te hebben, speelden een rare rol in het modernisme, dus we willen geen autoriteit en macht meer, en zeker geen mensen die zeggen dat zij de waarheid in pacht hebben!’ Of: ‘in het moderne reduc-

tionisme werden de verbanden verwaarloosd, dus moeten we weer meer naar een holistische visie (dat wil zeggen een visie die recht doet aan de verbanden die er zijn, bijvoorbeeld die tussen gezondheid op geestelijk, lichamenlijk, mentaal, intuïtief en gevoelsvlak). Vaak ben ik het in dit soort zaken eens met de kritiek van de postmodernisten. Het is alleen jammer dat ze – net als die puber – vaak doorslaan en daarmee in dezelfde tegenstelling, in hetzelfde systeem dus, blijven hangen. Een gezonde, volwassen leefwijze en filosofie kenmerkt zich door niet alleen een reactie op iets anders te zijn, maar door zelf te denken, te voelen en te leven, en bovenal God te erkennen en eren.

Hier en daar zie ik gelukkig ook zulke meer volwassen vormen ontstaan, zoals in het sociaal constructionisme (/constructivisme) en de invloed daarvan op de psychologie, de psychotherapie en het pastoraat. En ik heb veel respect voor postmodernisten die boven de reactie van de puber uit groeien en bijvoorbeeld de relaties weer centraal durven stellen, op een manier die veel weg heeft van hoe de Bijbel relaties centraal stelt. Een voorbeeld hiervan vind ik de narratieve therapie, zoals onderwezen door David Epston en Michael White. In mijn artikel over het luisteren ga ik hier nader op in (zie het artikel 'Empathisch luisteren naar veelzijdige verhalen' op www.12accede.nl).

Hierboven had ik het al even over de tekortkomingen van de postmoderne visie (zoals: geen autoriteit meer dulden). Vaak heb ik christenen en anderen ontmoet die hier moeite mee hadden en daarom het postmodernisme heftig bestreden³. Dat vind ik persoonlijk vaak niet terecht. Veel van de tekortkomingen van de postmoderne visie zijn eigenlijk logische reacties op tekortkomingen van het modernisme. Om weer dat voorbeeld van autoriteit en waarheid te nemen: in een diep-christelijke visie speelt het waarheidsbegrip een grote rol (bijvoorbeeld de waarheid van Gods bestaan), maar ook een menselijke bescheidenheid: als feilbare mensen kennen wij die waarheid maar zéér ten dele – zie Job's latere woorden (Job 42; vergelijk ook 1 Korintiërs 13:8-10). Onder invloed van het modernisme is – ook door christenen – vaak een te hoge toon aangeslagen waar het over 'de waarheid' ging, en 'de waarheid' verheven boven de liefde. Het gevolg was: kapotte relaties, verdriet, verkillen en partijschappen – allemaal ontwikkelingen waar God een grote hekel aan heeft. Dat het postmodernisme hierop (over)reageert door weinig op te hebben met absolute (waarheids)uitspraken van mensen, is niet meer dan een begrijpelijke en voorspelbare reactie op deze modernis-

tische hoogmoed die zulke nare gevolgen had⁴. In die zin zie ik een parallel tussen Job's afwijzing van Elifaz' simplistische redenering en de afwijzing van de falende (!) 'waarheden' van het modernisme door het postmodernisme. En het opvallende is dat aan het eind van het liedje God liever een mopperende Job blijkt te hebben, dan een Elifaz die met een te simplistische 'theologie' God leek te verdedigen. Job's verhaal geeft mij de moed om ook door te gaan met een zekere vorm van verzet tegenover het reductionisme en modernisme. Soms ben ik dan blij verrast om in dat proces bondgenoten tegen te komen in postmoderne wetenschappers.

Naschrift

Er is de laatste jaren in christelijke bladen veel kritiek geuit op het postmodernisme. Het lijkt dan soms of het modernisme – de gangbare visie in de brede westerse maatschappij tot aan het postmodernisme – veel beter was. Er wordt benadrukt dat die tenminste nog erkende dat er absolute waarheden waren en dat wij die in de hand hadden (wat aanleiding was tot het nu falende *technocratisch optimisme*). Er wordt daarbij vergeten dat de zogeheten *renaissance* en verlichting (wat daar *opnieuw geboren* en *verlicht* is weet ik nog steeds niet) alleen maar de autonome (van God los gemaakte) menselijke rede verheerlijkt en God in feite dood verklaard hebben. Ik schrik er vaak van hoeveel modernisme er door veel theologen en kerken als zoete koek aangenomen en in hun 'theologie' geïntegreerd is.

In feite is er vanuit christelijke optiek weinig verschil tussen modernisme en postmodernisme, of welk ideologisch -isme dan ook (zie de meer gebalanceerde artikelen van Bottum en Bos onderaan voetnoot 3). Zeker als dat niet openstaat voor de aanwezigheid van God.⁵

Wat dat laatste betreft zie ik bij sommige postmoderne wetenschappers meer openheid dan bij hun moderne collega's. Ik geloof daarom dat een christen die het opneemt tegen de argumenten van de postmodernisten betreffende het faillissement van het modernisme, hiermee een ernstige fout begaat. Ik zie de opkomst van het postmodernisme, met zijn erkenning dat de moderne weg doodloopt, als een kans voor christenen om bescheiden maar toch duidelijk 'inderdaad' te zeggen (de moderne weg zonder God, met zogenaamd de rationele mens op de troon loopt inderdaad dood!), en vervolgens aan te geven dat er bij God wél hoop is. Maar dan niet in een modernistisch-pedanterige "ik weet het allemaal wel" -stijl alsof we God in onze achterzak hebben, maar in een onderling gesprek en met wederzijds

respect en besef van eigen kleinheid (de oceaan van Gods wijsheid en waarheid past niet in onze kleine emmertjes!). Daar is de postmoderne mens – mijns inziens terecht – gevoelig voor. Het Evangelie gaat in de eerste plaats niet over een *rationele leer* of een morele theorie, maar over een Persoon: Jezus Christus en Die gekruisigd en opgestaan! En Hij is uit op relatie! Laten we Descartes' moderne motto '*Cogito ergo sum*' liever vervangen door het Bijbelse '**In relatie met God en de ander leef ik!**'

André H. Roosma

Voetnoten:

(Op de Internet-versie van dit artikel, op

www.12accede.nl, zijn veel van de artikelen waarnaar wordt verwezen aanklikbaar.)

1 De preek – ik schreef de basis van dit artikel in maart 2004 – was van Ds. Henk Fonteyn, legerpredikant bij de Koninklijke Landmacht, en ging over Job 4:1-9 en 17-21; 5:17-18. Het betrof een uitzending in de serie Job, een vriend van God en mens van alle tijden, van NCRV's Woord op Zondag.

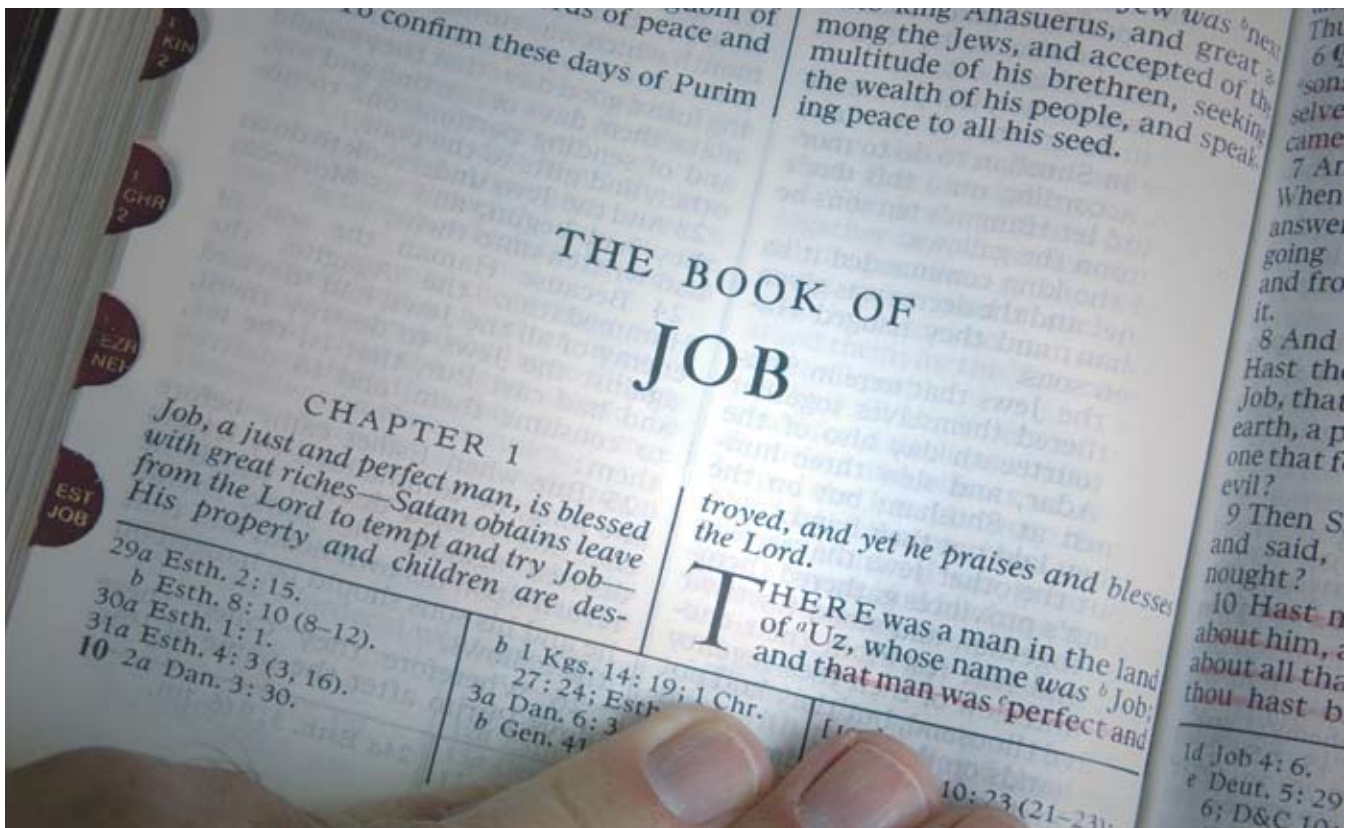
Zie ook: Keith R. Anderson, *Friendships that run deep – 7 ways to build lasting relationships*, Inter Varsity Press, Downers Grove, Ill, 1997; ISBN 0 8308 1966 5. In hoofdstuk 4 – 'Somebody nobody knows' – geeft Keith Anderson een soortgelijke analyse van de ontmoeting van Job met zijn vrienden als ik hier geef. Hij legt daarbij de nadruk op het feit dat Job's vrienden eerst wel zwegen, maar later faalden in het echt luisteren naar Job.

2 Zie ook: Antonio R. Damasio, *De vergissing van Descartes – gevoel, verstand en het menselijk brein*, Wereldbibliotheek, 1998, ISBN: 9028418296.

In dit boek toont Damasio op basis van neurologisch onderzoek aan, dat emoties en gedachten niet onderling te scheiden zijn en dat beide teruggevonden kunnen worden in de hersenen. Emoties zijn essentieel in het nemen van goede beslissingen. Hiermee weerlegt hij de oude uitgangspunten van Descartes en het modernisme. Ik vind het opvallend hoe de bevindingen van Damasio aansluiten bij het zuivere Bijbelse mensbeeld. In Romeinen 11:33 – 12:3 geeft Paulus aan dat in reactie op Gods grootheid en Zijn grote goedheid, het ons in de eerste plaats past om ons met ons lichaam aan Hem over te geven. Die gedachte stond haaks op de toenmalige Griekse (en de latere modernistische (Cartesiaanse)) filosofie waarin het denken meer centraal werd gesteld en het lichaam als 'lager' werd gezien. Paulus zegt dat uit de lichamelijke overgave, de vernieuwing van denken en leven volgen, ja, hij zet die vernieuwing van denken in het kader van het overgegeven lichaam. Damasio zegt dat onze hersenen (lichaam!) in de eerste plaats onze emoties bepalen, en hoe we die hanteren, en dat die in grote mate ons denken en handelen bepalen, daarmee de Bijbelse volgorde bevestigend.

3 Zulke ongenueanceerde kritieken kwam ik ooit bijvoorbeeld tegen in het Tijdschrift van het

Centrum voor Pastorale Counseling; in edities Nr. 43 en 44 (jaargang 10), waar Gene Edward Veith schreef over: 'Postmodernisme – Geen ruimte voor de waarheid' (deel 1: Nr. 43 p.28-31, deel 2: Nr. 44 p.42-45).

Een wat meer gebalanceerd beeld kwam ik tegen in enkele artikelen van de hand van Jef De Vriese in andere edities van hetzelfde Tijdschrift (voor Theologie en Pastorale Counseling): 'Modernisme, Postmodernisme en Hulpverlening' (8ste jaargang, 4e kwartaal 1997, Nr. 36, p. 23-30.), 'Christelijke counseling, modernisme en postmodernisme. Deel 1: Gezag.' (jaargang 11, Nr.49, p.10-14); 'Deel 2: Waarheid.' (jaargang 11, Nr.50, Mei-juli 2001, p.4-8);

Zie ook:

Jef DeVriese, 'Wij hebben de waarheid... geloof ik', Toespraak op de derde Lustrumdag van Stichting Promise, gehouden zaterdag 28 november 1998 te Gouda.

P. Lenaerts, 'De invloed van postmodernisme op psychotherapie', Tijdschrift voor Familiotherapie jrg.8, nr.3, p.21-39.

'What is postmodernism and what does it have to do with therapy, anyway?' – An interview with Lois Shawver, *New Therapist*, 6.

Joseph Bottum, 'Christians and Postmoderns', *First Things* (www.firstthings.com), February 1994.

Joseph Bottum geeft hier een duidelijke analyse van de drie voorname perioden: premodernisme, modernisme en postmodernisme, en welke mogelijkheden zij christenen boden respectievelijk bieden. Hierbij zij wel vermeld dat hij de pre-moderne tijd veridealiseert en niet sociaal-historisch beschouwt; er waren in deze periode sociaal gezien enorme misstanden waarbij onder andere de Rooms Katholieke kerkleiding zich erg

paternalistisch opstelde tegenover de leken ('gewone gelovigen'), en door een soort 'lotsberusting' er stierven velen aan ziekten die betrekkelijk gemakkelijk te voorkomen waren geweest. Rogier Bos, 'The most Postmodern person in the Bible', *Next Wave* (www.next-wave.org), March 1999.

- 4 Wat betreft het waarheidsbegrip in het postmodernisme wordt soms ook flink gepolariseerd. Op *PostmodernTherapies NEWS*, de website van Lois Shawver, een voorvechtster van het postmodernisme, las ik dat iemand een vraag had gesteld over dit waarheidsbegrip. Dit werd geïllustreerd met het voorbeeld van de landing van de mens op de maan. De postmoderne mens twijfelt niet aan de feitelijke waarheid van dit gebeuren, maar zegt wel dat veel van de verhalen erover verteld zijn en worden vanuit een bepaald gezichtspunt, vanuit een bepaalde -subjectievevisie, en dus nooit DE (volledige) waarheid zijn. In die verhalen zit wel waarheid, maar ook zijn ze gekleurd door degene die ze vertelt. Voor mij komt dit sterk overeen met Paulus (a-Griekse en dus a-moderne) observatie dat ons menselijke kennen zijn beperkingen kent (1 Korintiërs 13:8-10)! Het is niet een tegenstelling: een verhaal is óf DE waarheid, óf een verzinsel, maar vaak beide. Het is juist de moderne mens die hiermee moeite heeft, omdat deze 'onduidelijkheid' of 'onbeslistheid' zijn beheersing begrenzen. Tijdens mijn studie, jaren geleden, hoorde ik het Tony Lane, Bijbelleraar aan het London Bible College, zó formuleren in een discussie over het waarheidsbegrip ten aanzien van de Bijbel: "De Bijbel is Gods absolute waarheid, verteld in de taal van feilbare mensen." Theologieën zijn mensenwerk en beperkt en feilbaar, ook al gaan ze over de onfeilbare God; over DE Waarheid. Als we als

mensen daar bovenuit willen gaan – zoals in het modernisme – dan komen ze verkeerd uit. We zijn geschapen om in bescheidenheid God te erkennen en te danken en eren. Doen we dat niet, willen we zelf 'als God zijn' en het roer volledig in handen hebben, is er geen plaats meer voor verwondering en erkenning van onze feilbaarheid, dan gaat het de verkeerde kant op (zie Romeinen 1:17-2:1; vgl. ook Prediker 11:12:1, waar de schrijver welhaast op postmoderne wijze een lans breekt voor een levenshouding die erkent niet alles zelf in handen te hebben). Iedereen die dat ziet, kan ik bevestigen in die erkenning. In het vervolg van het verhaal op de website van Lois Shawver blijkt ook dat het postmoderne verzet tegen autoriteit eigenlijk een verzet is tegen de verheerlijking in het modernisme van de mensen die 'kennis' hadden. We hoeven maar een halve eeuw terug te gaan, en komen in een tijd waar de dominee (of pastoor), de huisarts en de burgemeester een status hadden waar door de 'eenvoudige werkman' hoog tegen op werd gekeken, omdat zij 'gestudeerd' hadden. Leanne Payne zou dit waarschijnlijk noemen dat de 'werkman' van die tijd geleerd was om 'gebogen' te zijn naar zijn mede-schepsel. (Terzijde: autoriteit die gebaseerd is op kennis is ook niet een Bijbelse notie van autoriteit.) De postmoderne mens schudt als het ware deze 'gebogen' naïviteit van die spreekwoordelijke 'eenvoudige werkman' van zich af. De postmoderne therapeut wil evenzo niet de 'alwetende' expert uithangen, zoals zijn moderne collega dat deed; hij wil zijn confidant juist omhooghalen. En dat gebeurt meer dan als feilbaar mens naast de ander te gaan staan dan door als 'expert' hem 'ernstig ziek' te verklaren... Maar ook dát is natuurlijk niet een kwestie van gepolariseerd óf, óf... Als het postmodernisme

voor meer balans in dat soort zaken gaat zorgen, dan kan ik mij ook als christen daarin verheugen. Dan neem ik het goede – ook van het postmodernisme – en vergeet de rest ervan gewoon wel weer (vgl. 1 Thessalonicenzen 5:21).

Voor een analyse van de moderne psychiatrie, waarin men het persoonlijke leek te zijn kwijtgeraakt, zij ook verwezen naar: Osborne P. Wiggins & Michael Alan Schwartz, 'The Crisis of Present-Day Psychiatry: The Loss of the Personal', *Psychiatric Times*, Vol. XVI, Issue 8, August 1999. Zie ook: Philip Troost, 'Verwondering', *Kwartaal-magazine Groei*.

5 Kijken we ernaar als naar drie opeenvolgende tijdperken, dan zien we het volgende beeld:

- In de tijd vóór het modernisme (in het pre-modernisme, zegt Joseph Bottum in 'Christians and Postmoderns', *First Things*, February 1994; ruwweg vóór de 'renaissance' en de 'verlichting') was er een open wereldmodel: er was de erkenning dat wij, kleine mensen, het niet allemaal in onze handjes hebben, en daarmee stond het open voor geloof in God (en/of andere goden). Wetenschap en geloof vulden elkaar aan.

Anderzijds was er sprake van dominantie vanuit een disfunctionele kerkeleiding, die vernieuwing op bepaalde terreinen wel stimuleerde maar ook veel vernieuwing en kennisdeling tegenhield.

- Het modernisme introduceerde een gesloten, humanistisch-positivistisch wereldmodel: er was in feite geen plaats voor God, de wetenschap meende het geloof overbodig gemaakt te hebben, nog even en we hebben alles in onze hand. (Met dat God buiten boord werd gezet, werden ook relaties alleen nog 'functioneel' gezien en verkilde alles dus. Onder de druk van de kille prestatie maatschappij die dit veroorzaakte, gaan velen letterlijk kapot!) Positief aan de periode van het modernisme was dat kennis meer gedeeld werd (denk aan de Reformatie en het verschijnen van Bijbelvertalingen die voor 'leken' leesbaar waren). Ook werd de wetenschap gericht ingezet voor bestrijding van bepaalde volksziekten (zij het dat er andere voor in de plaats kwamen). Het modernisme in de kerken zorgde er echter voor dat we ook de theologie 'in de hand' wilden hebben, met veel nutteloos getheologiseer en kerkscheuringen tot gevolg.
- Het postmodernisme zegt – nihilistisch: "Dat 'alles in de hand willen hebben' van het modernisme is veel te ambitieus; je ziet aan de toename van de ellende wel dat het niet klopt! Die modernisten matigen zich te veel kennis en waarheid aan; wat wij weten is maar zo'n ontzettend klein stukje van de waarheid, en elk een ander stukje. Er is zoveel meer, dat wij niet weten."

Daarmee wordt het wereldmodel dus weer open. Er is weer ruimte voor God (en/of andere goden), voor relaties en verwondering en dus ook voor aanbidding. Dat alles staat echter in de context van subjectivisme: ieder heeft recht op zijn eigen beleving. Dit biedt weinig ruimte voor een modernistisch christendom

dat claimde 'de waarheid' volledig in zijn zak te hebben. Het sluit wél aan bij het Bijbelse beeld. Het valt me bijvoorbeeld op hoe weinig unidimensionaal en rechtlijnig de Hebreeuwse tekst van het Oude Testament is; er is niet een enkele betekenis, maar er zijn vaak meerdere lagen. De Bijbel als geheel is niet een modernistisch puntsgewijs theologieboek, maar een bonte verzameling verhalen en poëzie.

Ik concludeer al met al op postmoderne wijze dat pre-modernisme, modernisme én postmodernisme aspecten bevatten die nuttig zijn en waarbij we als christenen aansluiting kunnen vinden, en andere waar we niet in mee kunnen gaan. Er is niet een modernistische, eenvoudige, rechtlijnige conclusie mogelijk dat één van deze drie er ver uit springt. Daarvoor zijn ze alledrie ook te veelzijdig.

Als zodanig neig ik er wel toe, te zeggen dat ik als christen iets meer aansluiting kán vinden bij het postmodernisme dan bij het modernisme. In die zin ben ik het niet helemaal met Rogier Bos eens, die zegt dat we als christenen met modernisme en postmodernisme ongeveer even veel gemeen hebben (Rogier Bos, 'The most Postmodern person in the Bible', *Next Wave*, March 1999).

Vanuit het modernisme – of liever: vanuit

het Joodse denken (dat ook z'n invloed in het modernisme heeft gehad!) – houd ik wel graag het onderzoekende, het vragen stellende over. De modernist zocht naar de waarheid (in principe beperkt tot de fysieke werkelijkheid) om die te kunnen modelleren en beheersen. Sommige teleurgestelde postmodernisten leven – naar Oosters model – in tevredenheid met de subjectieve verschillen, zonder op zoek te gaan naar het hele plaatje (ik mijn waarheid, jij de jouwe). Dat geldt echter weer niet voor alle postmodernisten, want in de Narratieve Therapie – een belangrijke psychotherapeutische stroming binnen het postmodernisme – is men juist overtuigd van het positieve in de veelkleurigheid en geschakeerdheid van de realiteit en gaat men vragenstellend op zoek naar alle andere aspecten als naar alle draadjes/vezeltjes in een dik touw of een veelkleurig weefwerk.

Voor verdere contemplatie

Op het Internet staat Een video-registratie van beelden en Engelstalige poëzie over Job en het bezoek door zijn vrienden, tekst: John Piper, video: Bryan Turner, op Bryan Turner's website. Zie ook de tekst van deel 3. van deze gedichtenserie, door John Piper, op John Piper's website: www.desiringGod.org.

Seminar

“Leren leven vanuit Gods verbondenheid en vreugde”

Seminar gegeven door André Roosma in

Zoetermeer, op zaterdag 25 oktober, in Arnhem op 6 december : 10:00-17:00 u.
georganiseerd door Accede!* opgave/info andre.roosma@12accede.nl.

God is een God van vreugde en verbondenheid. Hij verlangt ernaar die ook met ons te delen. Toch kunnen nare ervaringen, tegenslagen en dergelijke in het heden of in ons verleden onze beleving van die vreugde en verbondenheid ernstig belemmeren. Hoe vinden we dan de weg naar een vreugdevol leven in verbondenheid met God, onszelf en anderen? De actualiteit van het thema zien we dagelijks om ons heen en in de krant. In onze maatschappij draait het steeds meer om individualisme en zakelijkheid. Mensen vervreemden van elkaar. Schrijnende eenzaamheid is soms het gevolg. Ook 'dichter bij huis' – in ons eigen leven of dat van dierbaren – kunnen we er mee te maken hebben: moeite met relaties of het vinden van 'aansluiting' in gemeente of groep, schaamte, moeite met vertrouwen of met intimiteit, moeite met het tonen van gevoelens, depressiviteit, etc.

Dit is echter niet wat God met ons voor ogen heeft. Hij wil dat mensen zich kunnen geven aan Hem en aan elkaar en daar vreugde in beleven in plaats van angst.

Hoop op herstel

Gelukkig is er bij God hoop in Christus Jezus. Hij kan bij ons alsnog die gemiste verbondenheid en vreugde doen groeien. We kunnen leren ons niet te verstoppen, maar ons te voorschijn laten koesteren door de God Die liefde IS. We kunnen leren te ervaren dat Hij naar ons luistert en dat Hij altijd bij ons is. We kunnen leren dat er telkens weer herstel mogelijk is als er iets mis gaat in verbondenheid, en hoe we dat herstel kunnen bereiken. God wil ons leren de weg naar vreugde te (her)vinden vanuit elke situatie.

De dag

Het thema van deze dag wordt in enkele lezingen vanuit de Bijbel én vanuit de (recente) psychologie uitgewerkt door André Roosma. Er zal ruime gelegenheid zijn voor interactie. De lezingen zullen m.n. in de middag worden afgewisseld met oefeningen en het uitwisselen van ervaringen in kleine groepen. André wordt hierbij geassisteerd door enkele andere pastorale medewerk(st)ers.

Redactioneel

In onze tijd worden talloze mensen geveld door emotionele uitputting, traagheid en matheid. Hoe komt het toch dat velen nauwelijks kunnen proeven van de vreugde des Heren? Veel mensen zijn verstrikt in de zorgen van de wereld, Het is bijna ongelofelijk, hoeveel macht er in eenvoudige dingen steekt, om de aandacht van God af te trekken. In het artikel over infostress in dit nummer komt dat duidelijk naar voren. Mensen hebben zwakke banden met God, met elkaar, met zichzelf, met de kerk, met hun woonplaats en jagen vaak alleen maar naar een geriefelijk leventje geleid door hebzucht en autonomie waarbij ze dodelijk vermoeid raken. De geest van de wereld wil al onze aandacht en energie. Ook de gedachten van veel christenen lijken veel meer door de geest van de wereld, dan door de Geest die in ons is, gevormd te worden. In het artikel over pornografie komen die zwakke banden en de verwordenheid van het beeld van man en vrouw naar voren. Door de voortdurend grensverleggende geest van de wereld wordt ook het beeld van christenen vertroebeld met alle gevolgen vandien, scheiding, verslaving aan porno, trauma's bij de betrokkenen. Bij dit alles is er zelfs vaak een grote zelfgenoegzaamheid zelfs ten aanzien van geloofs zaken. In het artikel over de vrienden van Job lezen we over deze modernistische pretentie. Niet gelovigen noemen dit spottend: "Jullie hebben God in je achterzak zitten" In wezen raakt dit een belangrijk punt, wie zit er op de troon, God of ik? Onze opdracht is niet God te omvatten en volkomen te begrijpen, maar in vertrouwen te groeien en steeds afhankelijker van Hem te worden, met als gevolg dat we steeds meer ons doel in het leven naderen. In de Petrusbrief staat: "Werp uw zorgen op Hem, want Hij zorgt voor u" Zoeken, najagen, vastklampen en staande blijven geven in de bijbel inhoud aan onze stressbestendigheid en bevat talrijke beloftes. Jer.29:13 formuleert het aldus: "Gij zult mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart"

Dank voor uw gebeden en giften

Gerard Feller

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
- Het publiceren via het blad Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.

De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

www.DUO-ontwerp.nl

Druk

UnitedGraphics, Zoetermeer

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal €10,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal €10,-
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer €2,50

9 771383 029001